

ZIUA ARMATEI SOVIETICE ȘI A FLOTEI MARITIME MILITARE A U.R.S.S.

ZIUA ARMATEI SOVIETICE ȘI A FLOTEI MARITIME MILITARE A U.R.S.S.

ZIUA ARMATEI SOVIETICE ȘI A FLOTEI MARITIME MILITARE A U.R.S.S.

ZIUA ARMATEI SOVIETICE ȘI A FLOTEI MARITIME MILITARE A U.R.S.S.

Proletari din toate țările, uniți-vă!
FLACARA
Nr. 8 (144) — 22 februarie 1958

În acest număr:

Pag. 4 — Satul asasinat: efectele bombardamentului francez asupra satului tunisian Sakiet-Sidi Yussef.

Pag. 5-6 — Electorala 1934 — de T. Caranfil.

Pag. 6-7-8 — O minune la Traniș — reportaj de Ilarie Murgu.

Pag. 9 — Fără „zimbiți, vă rogi!” — instantanee fotografice.

Pag. 10-11 — 40 de ani de glorie — De la Gărzile roșii la marea forță armată a Uniunii Sovietice.

— Din „Carnet de front” — poezii de N. Tăutu.

— Ploale de aur — poezie de Ioan Melțoiu.

Pag. 12-13 — La paralela 47 — de V. Savin.

Pag. 14-15 — Laurence Olivier.

Pag. 16 — Două scrisori — de L. Beneș

Pag. 17 — Șvair și penicilină — reportaj de F. Urseanu.

— Aurel — schiță de Sever Utan.

Pag. 18-19 — Porumbeli de pe biserica reformată — reportaj de Liviu Mator.

Pag. 20 — Scriitori și cărți: Noul roman al lui Ion Marin Sadoveanu.

— Consemnări literare. — Rănit — poezie de Mihai Dragomir.

Pag. 21 — Cuvinte încrucișate, Șah, Filatelle, Curiozități.

Pag. 22 — Modă, Sfaturi practice, De vorbă cu medicul.

Pag. 23 — În jurul globului.

Pag. 24 — Curtea Veche — de Dan Berindei.

— Opinii... pe scurt.

Pag. 25 — Sport

Pag. 26-27 — Cele 33 de păcate ale abatelui Desnoyers.

Pag. 28 — Fabule... în culori — caricaturi de Rik Auerbach.

Coperta I: fotomontaj de Adrian Zahareanu

Tovarășul JÁNOS KÁDÁR, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar și ministru de stat al Guvernului Revoluționar Muncitoresc-Tărănesc al R. P. Ungare, conducătorul delegației guvernamentale și de partid ungare care ne vizitează țara.

FOTOCRONICA ELECTORALA

Pe măsură ce scade numărul zilelor ce ne mai despart de alegerile de la 2 martie, crește activitatea politică a maselor în legătură cu acest important eveniment.

★

În toată țara au continuat întâlnirile dintre candidați și alegători.

Ăceste întâlniri nu se desfășoară întotdeauna în cadrul strict al unor adunări dinainte pregătite. Ele au adesea un caracter spontan. Iată, de pildă, pe tov. Ioan Donca, președintele gospodăriei colective „Horia, Cloșca și Crișan” din Medieșul Aurit, raionul Satu Mare, candidat în circumscripția electorală nr. 41 regională Baia Mare, stînd de vorbă cu cîțiva din alegătorii săi în fața sediului Sfatului popular din comună (fotografia nr. 1).

Demn de subliniat este faptul că la multe din aceste consfătuiri alegerii au avut prilejul să eîntîlnească în candidații lor vechi cunoștințe. Astfel, tov. Gheorghe Mîndăilescu din circumscripția orășenească nr. 215 București (fotografia nr. 2) candidează pentru a patra oară ca deputat. Tot pentru a patra oară candidează și tovarăsa Steliana Oprea — brigadieră la fabrica de blănuri „Republica” — în circumscripția electorală nr. 266 oraș (fotografia nr. 3).

Iată-l în mijlocul corva alegători și pe tov. Radu Iancu, președintele Sfatului popular al raionului I. V. Stalin din Capitală, candidat în circumscripția electorală nr. 92 raională (fotografia nr. 4).

A continuat și în cursul acestei săptămîni verificarea de către cetățeni a listelor de alegători. Fotografia nr. 5 a fost luată la centrul de fișare nr. 9 din Cluj.

SATUL ASASINAT

FOTOGRAFII PRIMIT
DE LA CORESPONDEN
ȚII NOȘTRI

ALGER 8 (Agerpres).- La 8 februarie importante unități aeriene franceze au declanșat un intens bombardament asupra localității tunisiene Sakiet Sidi Yusef, situată în apropierea frontierei tunisienco-algeriene - La această agresiune au participat, după cum reiese dintr-o telegramă a agentiei France Presse, 11 bombardiere grele și 14 avioane de luptă care au lansat bombe și au mitraliat localitatea și împrejurimile - Sursa oficială tunisienne au anunțat că în urma acestui bombardament localitatea Sakiet Sidi Yusef a fost aproape în întregime distrusă - O școală a fost atinsă de o bombă îngropând sub rămășiți elevi - Numărul morților se ridică potrivit primelor date din sursă oficială tunisienne, la peste 100.

Uite satulul pașnic
sint pline de
cadavre. Victime
nevinovate...

Școală bombar-
dată.

Barbarii n-au cruțat
nici copii.

Până și convoalele
Crucii Roșii Interna-
ționale au fost ata-
cate cu furie. Iată,
în fotografia ală-
turată, o imagine
a dezastrului provo-
cat de coloniști.

ELECTORALA 1934

CONSPECT DE COMEDIE ÎN 3 ACTE ȘI UN EPILOG

Condeii publicistului poate deveni cită odată baghetă de vrăjitor. Cu colaborarea imaginației cititorului, el poate întoarce fluviul ireversibil al timpului. Doar câteva atingeri pe coala albă și iată, ne-am regăsit în mai 1934, în plină zi a alegerilor municipale. Nu da bir cu fugiții, cititorule! N-o să te aștepte mârdeiașii chinorosului și nu-ți vei termina

oficiosul unui partid din Capitală: „În starea sanitară: cea de pe urmă a unei capitale. În starea culturală: gemind de analfabeți; fără spitale, fără teatre și bibliotecii populare, fără asistență socială organizată, cu periferii suburbane“.

ACTUL I

„Obiceiul pământului“ afirmă că partidele trebuie să se înfrupte

„Sub ce primar s-au mai petrecut asemenea abuzuri și imoralități ca sub primariatul d-lui Dobrescu? Să ne spună d-sa câți din foștii săi colaboratori și oameni de încredere nu și-au asigurat o existență mai mult decât comodă cu palate și mașini la scară. Noi credem că toți și-au asigurat familiile și neamurile pentru mulți ani. Dem. Dobrescu vorbește de moralitatea actualei conduceri. Știți că are haz“.

Ziarul liberal nu tăgăduiește imoralitatea primarilor liberali, dar subliniază că nici țărăniștii n-au fost mai brezi. După cum scrie ziarul, cât timp au fost la putere țărăniștii s-au îngrijit de viitorul familiilor și neamurilor

Domnilor consilieri:
In pragul ernei
gândiți-vă la cei săraci:
Furați mai puțin!

Găsiți că anunțul acesta apărut în „Gazeta Municipală“ mai necesită comentarii?...

lor pentru mai mulți ani. Destul cu jaful țărăniștilor: acum e rîndul liberalilor!

ACTUL II Campanie electorală

Conflictul odată declarat, lupta se întărește. Dem. Dobrescu declară cu privire la primele luni de gospodărire ale colegului său liberal: „Primariatul d-lui Dobrescu va apare în analele Capitalei ca o epocă de calamitate socială“. În manifestul pe care îl lansează afirmă că dacă n-ar fi fost scos

↑ „Două imagini ale aceluiași București“ se întalnesc în acest semnificativ fotomontaj publicat de un ziar progresist din acele vremuri.

ziua la spital. Va fi co la teatru: tu spectator, în afară de orice primejdie, urmărind pe scena din file și slova ceea ce s-a petrecut aievea cu 24 de ani în urmă.

DISTRIBUȚIA

DEM. DOBRESCU — candidat al partidului național-țărănist. Fost primar general al Capitalei pînă în 1933 cînd, o dată cu schimbarea guvernului, a fost nevoit să cedeze „tronul“ primăriei. Poartă cioc și e cunoscut ca mare zurbagiu.

AL. DONESCU — candidat liberal și primar general al Capitalei din 1933. Se distinge printr-o pereche de mustați în furculiță și priviri strașnice a la „Tepeș Vodă“.

INTERPREȚI SECUNDARI — droaia de pomanagii, mârdeiași și agenți electorali care se îngheșuie să dobîndească de la viitorul „părinte al urbei“ „diurna“ cea de toate zilele.

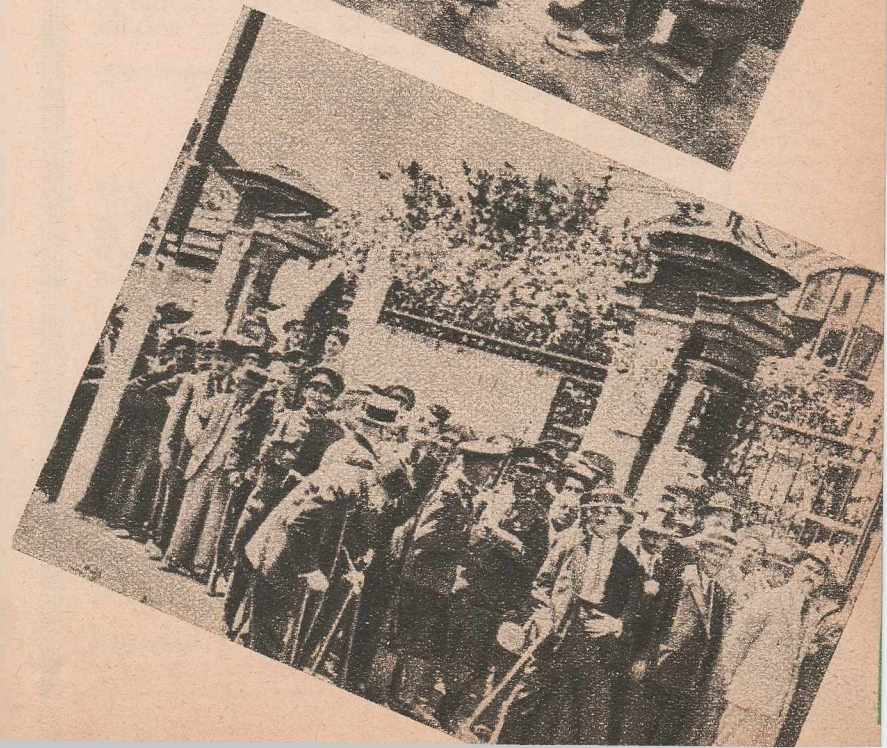
FIGURANȚI — cetățeni, cetățene (despre care presa stăpînirii încearcă să confecționeze iluzia că hotărăsc, prin votul lor, soarta primăriei).

SCENA reprezintă un oraș murdar și mizer, așa cum îl descrie

↑ In țaja gogorînelor, pardon așteptelor electorale ale lui Dobrescu sau Dobrescu, ce poți să faci? Rizil!

cu rîndul din ciolanul gospodăririi urbei. Spre stupoarea adversarilor care își revendică dreptul de succesiune, Dem. Dobrescu și acoliții săi, care s-au bucurat de acest drept cîțiva ani de-a rîndul, vor să-și mai prelungească guvernarea. Caricatura intitulată „morișca“ merge mai departe, produsă din „Gazeta Municipală“, oglîndește tradiția pe care Dem. Dobrescu o sfidează. „Gazeta“ îi atacă pe liberali fără odihnă, dînd în vileag fel de fel de afaceri murdare. Fără a se lăsa mai prejos, ziarul liberal „Municipiul Bucureștiului“ nu întîrzie să răspundă „colegilor“ în numărul său din 7 iunie 1933.

↑ Electorii încolonați gata de votare. În trunte, sprijinindu-se pe argumente vizibil contondente, „stîlpil“ disciplinei electorale

Vă amintiți peisajul periferiei bucureștene pe vremea când aceasta cuprindea nouă zecimi din oraș? Sînt „realizările” edificare ale trecutului.

de la primărie nu s-ar mai fi găsit stradă nepavată în București, inclusiv în mahalale. „Cine a scos copiii din praf, cine a scăpat lumea de oftică, cine a salvat Capitala aceasta de rușine?” — se întreabă el. Din declarațiile exprimirii reiese că în timp ce bucureștenii au fost atît de aproape de paradis, sub țărăniști, Al. Donescu a readus în Capitală, o dată cu clientela liberală, și noroiul, și bacilul Koch, și praful.

Donescu este de altă părere. „Realizările” sale, pe care nu le mai citează fiind prea cunoscute, au revoluționat viața Capitalei. Voturile i se cuvin în mod evident doar echipei lui.

ACTUL III Vot universal

Deoarece teoretic cetățenii pot vota și pe alte persoane decît pe domnia sa, Al. Donescu a și luat măsuri de precauție... practice. Ziua alegerilor e fixată vineri, zi în care se lucrează și dimineața și după-amiaza. În preajma alegerilor, zeci de agenți electorali, candidați la „diurnism”, păzesc sediile primăriei, filtrînd pe cei ce vin să-și ia în primire cărțile de alegător.

La atelierele C.F.R. se exercită presiuni pe lingă muncitori să renunțe la cărțile de alegător. Cei dirji sînt amenințați cu concedierea.

În preajma alegerilor presa face multă vilvă în jurul faptului că Dem. Dobrescu și acolii săi au fost deferiți parchetului. Totodată sînt trimiși la Înaltă Curte de Conturi majoritatea consilierilor comu-

nali național-țărăniști, spre a fi obligați să restituie marile sume de bani sustrate din bugetul primăriei. Bineînțeles că, după alegeri, afacerea se va clasa. Se știe doar prea bine: „corb la corb nu-și scoate ochii”. Ca propagandă electorală, acțiunea e însă binevenită.

Iată și ziua alegerilor. Cărțile de alegător se vind pe stradă la prețul de 10 lei bucata.

Prin fața localurilor de vot trec din oră în oră camioane încărcate cu nisip. Oamenii primăriei, cuprinși de o subită vrednicie, descarcă grăbiți nisipul, pornind să astupe găurile din caldarîm.

— Bine, măică, bine că astupați borțile din fața secției de vot. Dar restul gropilor pe cînd? Că ne ologim noaptea pe aici...

— La viitoarele alegeri, mătușă. Peste patru ani!

Epilog

Au trecut alegerile, s-au umplut spitalele de răniți. Ziarele au vuit cîteva zile de proteste (din 160.000 cetățeni înscriși cu drept de vot n-au votat nici 40.000). Totul a reintrat în „normal”. Cetățenii au continuat să inoate prin noroiul ulițelor — „părinții urbei” prin combinațiile lor. La tribunal „afacerile” țărăniște au fost clasate, intransigența de paradă transformîndu-se în compromis.

Mascarda electorală din 1934 a luat sfîrșit. Unii „părinți ai urbei” caută să nu piardă timpul și să „administreze”, după obicei, fondurile obștești.

T. CARANFIL

O MINUNIE

Cel care mai caută eroi pozitivi — și tot nu i-a găsit pînă azi — să meargă la Traniș. Imi va mulțumi. Aci s-a înfăptuit în ultimii ani o minune. Folosesc, în prezentarea ei, relatările locuitorilor de pe Valea Drăganului.

★

Aproape de poalele masivului Vlădeasa, de-a lungul apei Drăganului, se află așezată comuna Traniș. Mai corect spus: se află împrăștiată comuna Traniș. Împrăștiată de-a lungul văii, pînă departe, cu case plantate cînd pe o muce de munte, cînd pe alta, cu cătune aruncate la zeci de kilometri depărtare. Atît de răsfirată, că — zic unii — oamenii adunîndu-se duminica la biserică nu se cunosc între ei.

Aci s-a petrecut în anul 1939 un eveniment cu totul deosebit în viața și istoria satului: intrarea în Traniș a primului intelectual ridicat din rîndurile localnicilor.

Dacă scotim că, în acea vreme, analfabetismul trona aci într-un procent de 90 la sută, că acei care apucau să umble doi, trei ani la școală uitau apoi într-un timp record chiar să-și scrie numele — vom înțelege de ce a produs atîta vilvă reîntoarcerea în sat a unui om care a reușit să urmeze la Oradea o școală normală și să sosească acasă cu o diplomă de învățător. Fericitul pomenit se numea Aurel și era fiul lemnarului Negru din Traniș.

Arzînd de vise și imbolduri patriotice, tinărul își anunță planurile: va face tot ce-i stă în putință să ridice școala în comună. Consătenii au dat din cap, sfătuindu-l prietenește să se lase păgubaș. Oficialitățile de la Hue-

din și Cluj au ris. I s-a „explicat”: „chiar dacă ne vei pune să cărăm material de construcție pînă în munte, acțiunea tot e sortită eșecului. Copiii vor trebui, cei mai mulți, să facă zilnic 15-20 de kilometri. Dus și întors. Iarna, perioada școlară cea mai importantă, vor sta acasă. Drumurile devin, din pricina zăpezii, impracticabile. Atunci?”

Septembrie 1940. Un eveniment independent de voința vreuneia din părți puse capăt discuțiilor: dictatul fascist de la Viena.

Aurel Negru luă drumul refugului. La întoarcere, în '45, readuse cu el același plan înflăcărat. Se apucă de lucru.

Într-o casă veche (nu-și amintește nimeni cînd și pentru ce a fost clădită) se înființă prima clasă. Adună în ea copii din apropiere. Cei care puteau să facă zilnic 7-8 kilometri pe jos. Lecțiile începură. Sub această formă rudimentară, Tranișul avea prima școală din istoria lui.

Trecură cîțiva ani. Din nou greutăți, din nou bătăi de cap. Copiii se înmulțiseră simțitor. Unde să găsească o nouă sală de clasă? Dar un om cu inițiativă (și entuziast în primul rînd) nu se poate da bătut atît de ușor. Casa sa părintească avea trei încăperi. Înghesu-i tot ce avea într-una din ele, dăruindu-le pe celelalte două, școlii. Cea mai mare fu transformată în clasă. Cealaltă deveni internat pentru școlarii cu locuințe îndepărtate. Tot în acest răstimp, un ajutor: Aurel Negru se însură cu o învățătoare. Soția sa, înduplecată (și nu fără greutate) veni să muncească cu el la Traniș. Căsătoria aduse pe lume doi copii. Încă din leagăn, micuților le fu predestinată meseria:

LA TRANIȘ

mîndoi vor deveni învățători la Traniș.

Nu departe de școală, ecoul silvic Remeși pornisă ridice prin 1947 clădire menită a servi unor scouri agrosilvice. Directorul Negru euși să obțină ca noua construcție să capete o altă destinație: să devină școală. Cu materialul adus ratuit de părinții copiilor, prin nuncia voluntară a școlarilor și onșătenilor săi, izbuti să podească noua clădire și s-o teneniască, instalînd aci alte două clase. Peste un an, fericit și mindru, piccă a Huedin cu toți absolvenții clasei a IV-a, pentru a-i înscrie în ciclul doi. Dar pentru un moț, împia înseamnă surghiun. Și nai ales pentru un copil. Rînd pe rînd școlarii părăsiră liceul, întorcîndu-se la părinți.

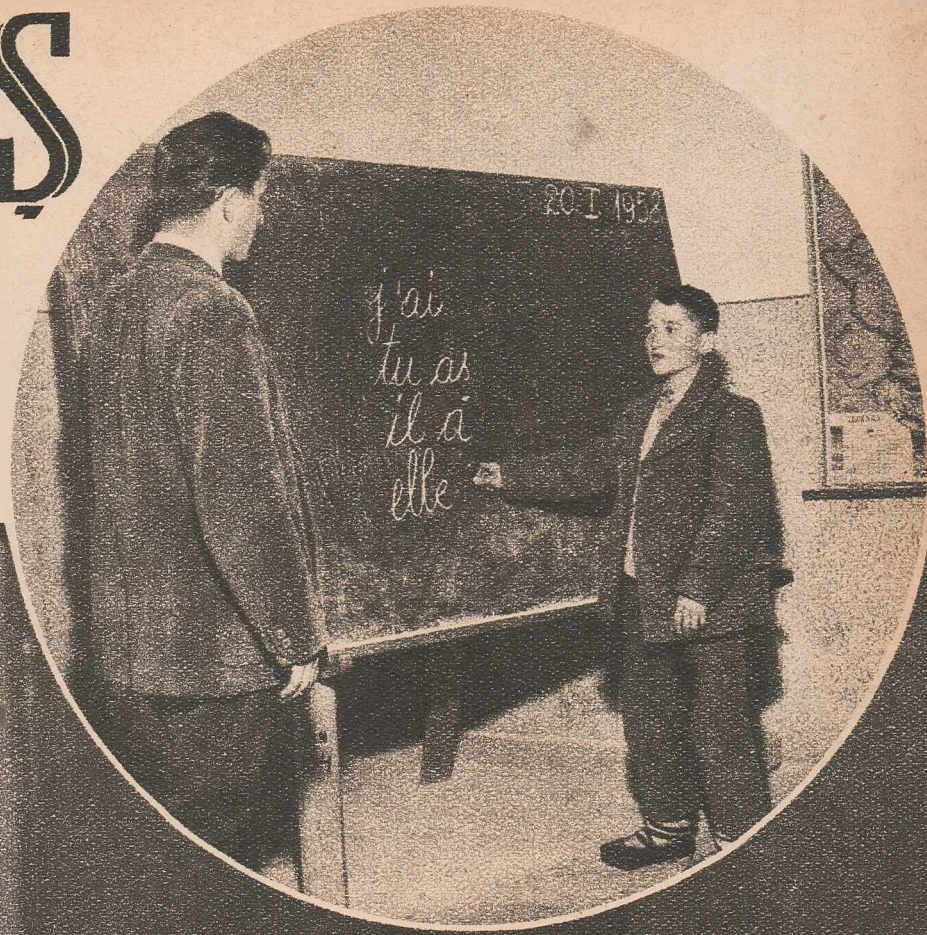
„Da, nu merge așa. Trebuie să înființăm la Traniș școală de apte ani”.

Obține aprobarea. Fugarii veniră de îndată să se înscrie și să armeze cu sîrguință lecțiile.

Școala avea pe-atunci patru cadre didactice. Muncă era pînă peste cap. Mai aveau nevoie de cel puțin cinci învățători. Atunci directorul plecă la Cluj și la Oradea. Stătu de vorbă cu absolvenții școlilor profesionale, întemîndu-i, rugîndu-i, să vină la Traniș.

Și cîtiva tineri sosiră într-adevăr. După o săptămînă cerură nevoie să meargă la Huedin. Bă-

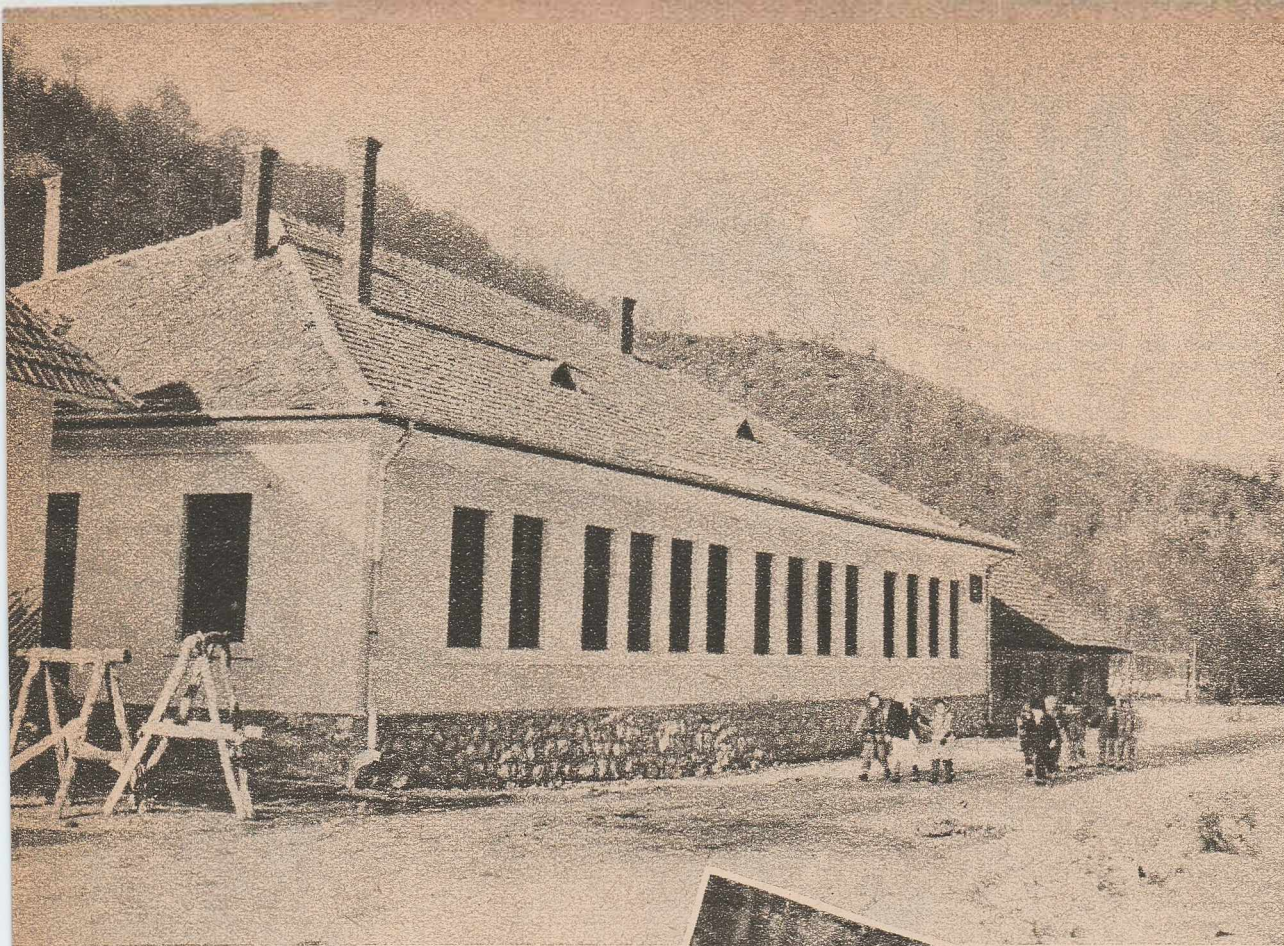
Tatăl elevului Gh. Pleșa abia reușea să-și scrie numele. La fel ca toți sătenii Tranișului de ieri. Iată însă că, la fel ca toți școlarii de azi ai satului, fiul său învață franceza, rusa, algebra, istoria antică, geografia globului etc. Ca să devină muncitor, intelectual sau tot jăran, dar oarecum alt fel decît tatăl său. →

A șasea minune a lumii: Mausoleul din Halicarnassus. Ridicat la 353 î. e. n., de regina Artemiza, în memoria soțului său. (Să nu uităm: răspunsul îl dă totuși o fetiță de jăran din Traniș). →

atâ-l și pe învățătorul Aurel Negru, autorul „minunii” de la Traniș ↓

Noua școală a Tranișului.

ieții să se „tundă“, fetele să se „coafeze“... Pe urmă, cei mai „amabili“ dintre ei îi scriseră niște scrisori: „Iartă-ne, dar nu ne-am născut să ne îngropăm de vii. Tranișul e la capătul lumii. 35 de kilometri până la cel dintii semn de civilizație. 35 de kilometri ca să putem intra într-un cinema sau ca să ne tundem“.

Negru a oftat, fără să se mire însă prea mult. Ceea ce bănuise cu teamă în ascuns se adeverise. Dar nu s-a dat bătut.

„Așa cum am înființat școală, va trebui să cresc și cadre. Numai oamenii din partea locului pot prinde cu adevărat rădăcina la Traniș. Pentru alții, se vede, școala noastră e o adevărată sprietoare“.

Cu primii absolvenți ai clasei a VII-a plecă la Oradea. Copiii reușiră cu succes să treacă examenul de admitere. La despărțire, directorul A. Negru îi amenință, mai în glumă, mai în serios:

— Blestemat să fie acela care nu se va întoarce ca învățător la Traniș!

Cei plecați s-au reîntors într-adevăr. Să muncească la Traniș sau prin împrejurimi. Dorel Popa, Viorica Bujor, Ion Popa, Maria Gordan, Victor Popa, Ana Matieș, Lucreția Turdean. Adevărind prin aceasta spusele directorului: „Numai oamenii din partea locului pot prinde cu adevărat rădăcina la Traniș“.

În tot acest răstimp, directorul se făcu luntre și punte ca la întoarcere tinerii să poată sluji într-o clădire nouă. Statul îi aprobă cererea, ridicând în sat o școală modernă, cum nu se află în tot raionul. Cu clase mari și luminoase, cu o cancelarie pentru cadrele didactice, cu internat, cantină și o sală de baie, care la vară va avea, după trebuință, dușuri cu apă caldă și rece.

Se împlineau la inaugurarea ei, 12 ani de la refacerea dascălului Aurel Negru în Traniș. Modest și muncitor, pasionat pi-

nă la sacrificiu de meseria aleasă, absorbit de dimineată până seara de planurile sale, omul acesta descoperi pe nesimțite că a ajuns eroul zilei. Toți cei care l-au pizmit, l-au împiedicat sau l-au privit cu neîncredere, i-au devenit până la urmă prieteni și admiratori. Cît e vales Drăganului de întinsă, orice localnic povestește azi cu mindrie isprăvile minunate ale directorului Negru. Da, mi-am controlat bine cuvintele: isprăvile minunate ale dascălului A. Negru. Orice muntean socotește azi figura învățătorului din Traniș printre cele mai de seamă ale locului.

Cît e ziua de lungă casa învățătorului de la Traniș e plină cu oameni veniți de la zeci de kilometri. Să-i ceară sfaturi pentru orice: de la o hotărîre capitală în viață, pînă la tocmelile mărunte ale gospodăriei. Iar un cuvînt rostit de învățătorul Negru rămîne pentru ei literă de evanghelie.

Unde se arată că cel care vrea poate deveni profet în satul lui.

E la mijloc, cred, și o tradiție a locului. Moșii — atît de deosebiți de restul țărănilor noștri, ca tip fizic și indeletniciri caracteristice — au simțit întotdeauna nevoia de a-și ridica din mijlocul lor sfătuitoari dragi; în jurul cărora s-au grupat strîns, i-au ascultat cu strășnicie și i-au iubit pînă la sacrificiu.

★

În privința școlii, regimurile trecutului au lăsat aci una dintre cele mai catastrofale situații. Statul nostru a trebuit să facă aproape totul de la început. Au fost clădite școli pretutindeni. Și totul cu greutăți imense. De pildă, pe apa Arieșului, la Schodol, materialul de construcție a fost cărat pe spinarea măgarilor și cailor de munte pentru a fi ridicată sus nu o căsuță oarecare, ci o clădire cu etaj, cu o mulțime de clase, și o sală de baie cu încălzire centrală.

Dar la Traniș, mi-au spus oamenii, A. Negru a făcut aproape singur o minune.

Nu știu la ce s-au referit. Dar după mine, școlarii din sat au constituit cu adevărat o minune a locului. Acolo unde analfabetismul domnea într-un procent de

Ca să învingă distanțe de 5-10 kilometri, școlarii se foloseau în trecut de asemenea fălpici. Azi ele sînt simple prefete pentru joacă; cei mai mulți dintre elevii locuiesc în internatul școlii.

Un exemplu din anul trecut: directorul organizează o ședință la care invită toți gospodarii satului.

— V-am chemat, a spus el, să chibzuim împreună și să punem bazele unei asociații zootehnice. Să intrăm în ea cu toate oile pe care le avem.

Pe indelete, cu glasul său domol, cu vorba sa plină de haz și înțelepciune populară, le explică ce rosturi noi și ce avantaje va avea fiecare. În aceeași după-amiază toată lumea a intrat în asociație. (Și faptele se petreceau într-o regiune unde indemnurile la cooperativizare mai întîmpină și azi destulă neîncredere). „Ascultați-mi sfatul și înscrieți-vă cu toții. Va fi bine!“

90 la sută, unde copiii, pe jumătate sălbaticiți, nu depășeau pînă la majorat granița satului, tot acolo ei descoperă azi pe hartă Madagascarul și Țara de Foc, află și învață la istorie despre campaniile lui Cezar și Napoleon Bonaparte, desenează pe tablă triunghiurile lui Thales și Pitagora, sau glumesc între ei, trudindu-se să înghelbeze fraze franțuzești și rusești...

Totul la Traniș, pe valea Drăganului, fosta patrie a analfabetismului și îndărătniciei.

Da, aproape o minune!

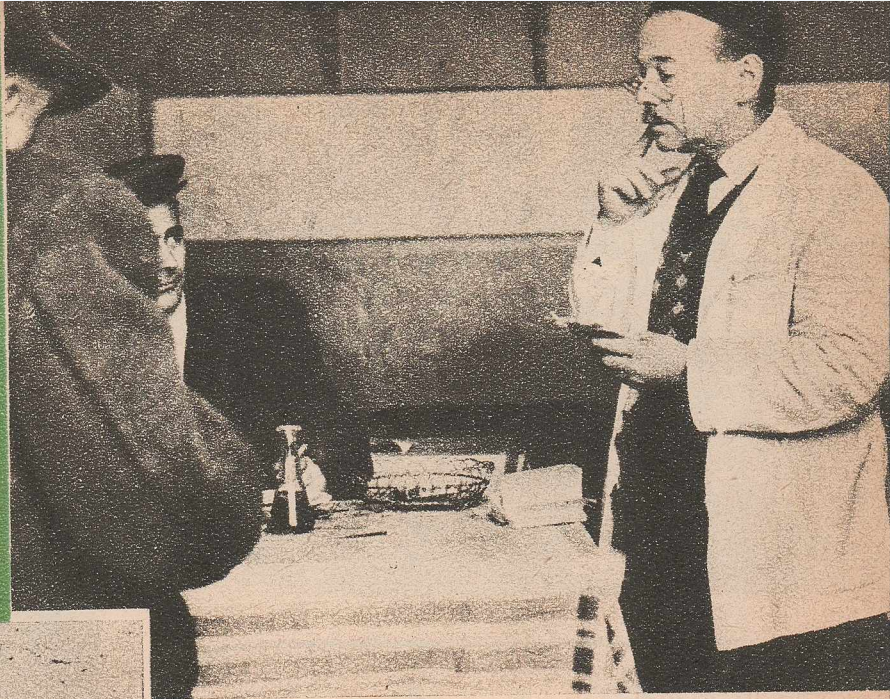
Harle MURGU

Fotografii de S. STEINER

fără
„ZIMBITI, VĂ ROG!”

— INSTANTANEE —

„Parcă au fost trei țoluri...”
 Fotografii de A. MIHAILOPOI

„Uite, bade, ia-o pe colo, p-ormă la dreapta și a doua la stînga...”
 ← Fotografii de S. STEINER

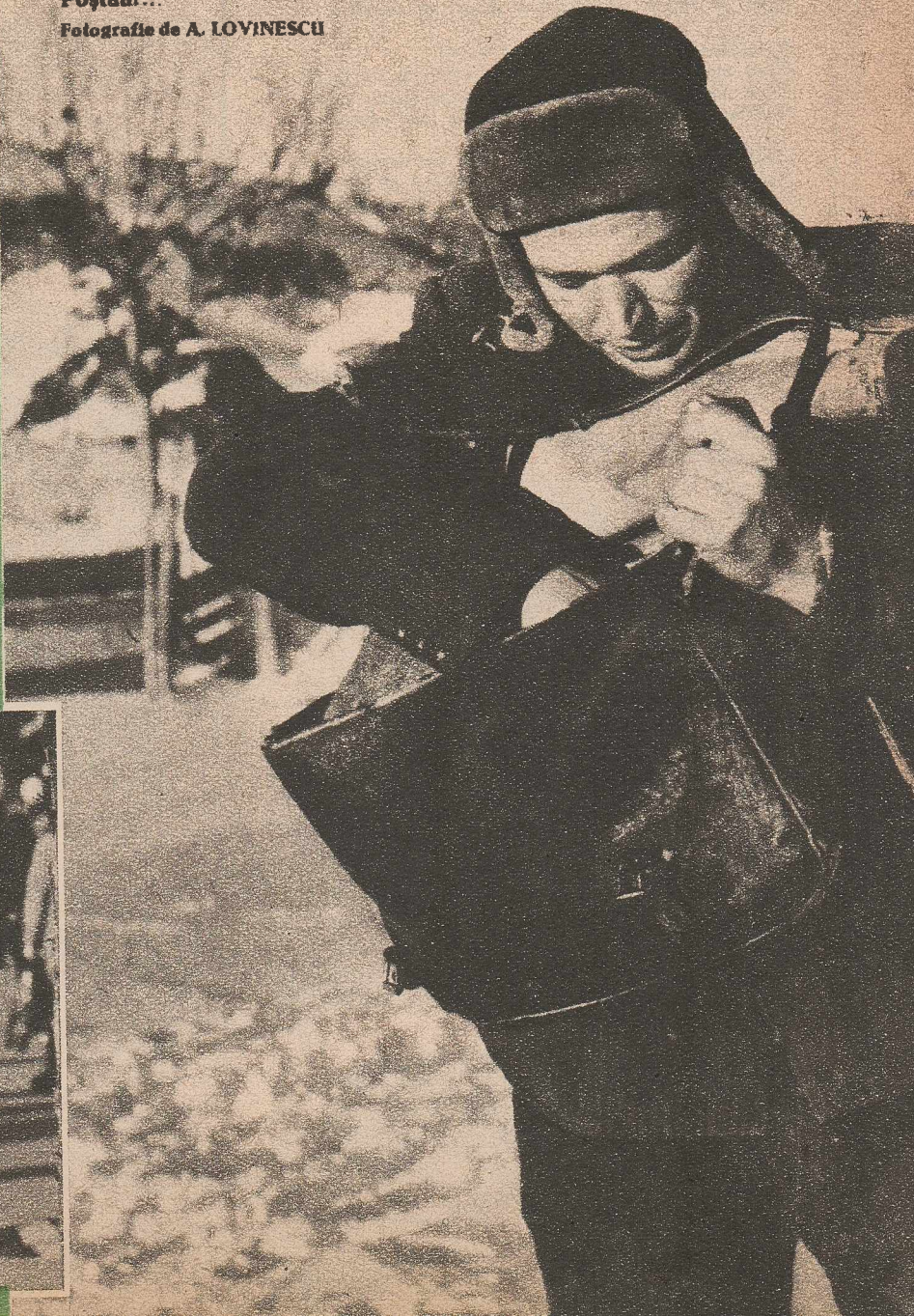
Poștaal...
 Fotografie de A. LOVINESCU

...și dacă nu mă lese gîndacul...
 Fotografii de S. STEINER

Oaspeți străini pe străzile Capitalei. (Miko Virtanen împreună cu una dintre colegele lui din spectacolul „Parisul pe gheață”).
 ← Fotografii de S. STEINER

E alb-pufos și nu e chiar vată; e dulce și nu e chiar zahăr... Ghici ce e?
 ↓ Fotografii de S. STEINER

40 DE ANI

Ploaie de aur

... Parcă-așteptam să cadă o ploaie din înalt,
Și chiar părea o ploaie de aur și de stee,
Superba revărsare din cerul de smarald
Străluminând și parcurt și oameni și drapele.

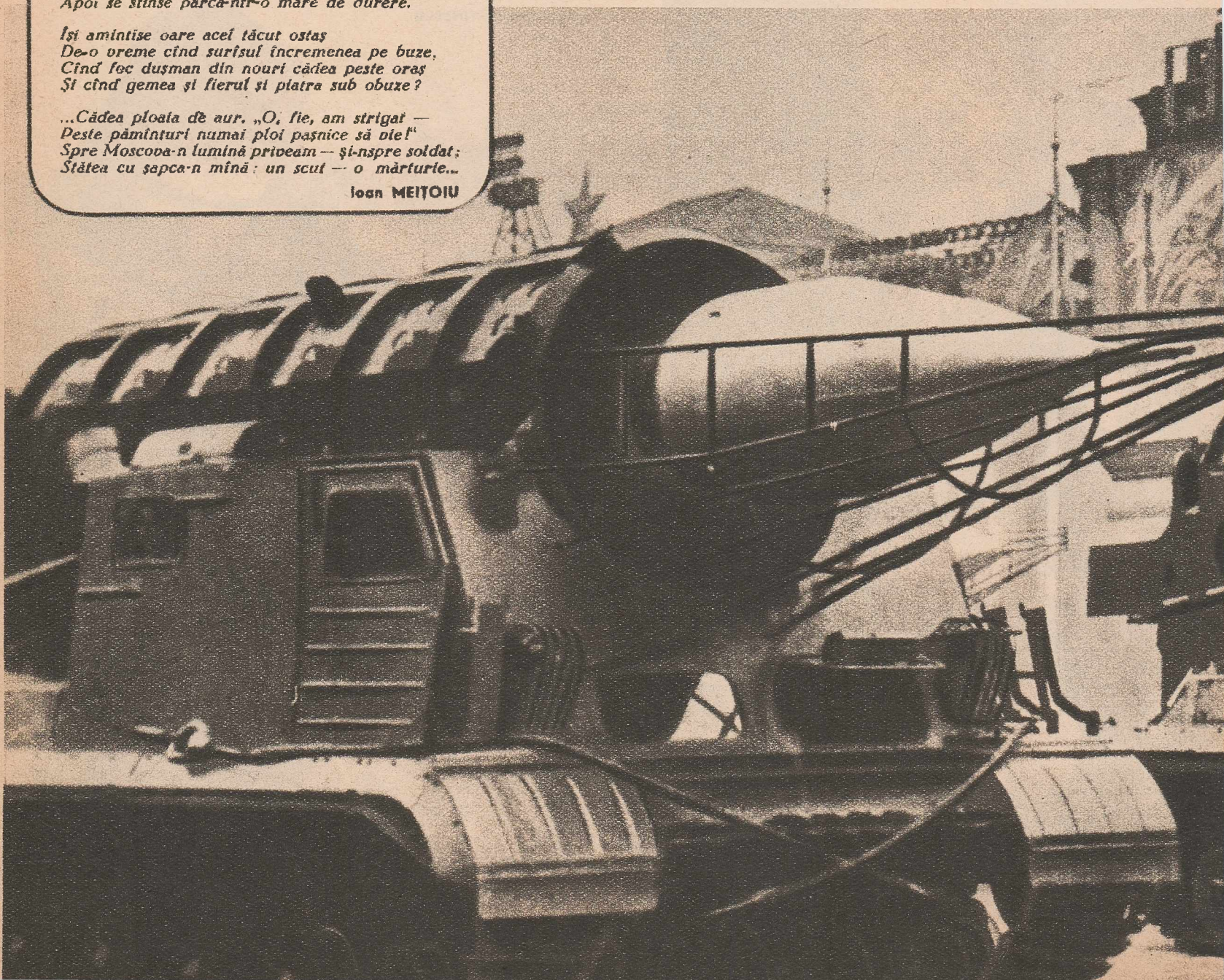
Ah, inserarea aceea o pot uita cândva, —
Cu holde de luceferi foșnind din slăoi aprinse ?
Aieoia văd mulțimea și râul Moscova
Și-aud aleoia cînturi și brațe văd întinse.

Atunci, de-unde-apăruse acel ostaș de rînd
Cu fața-mbătrînită de cute-adînci, severe ?
O clipă doar plutise pe chip surîsul blînd :
Apoi se stînsese parcă-ntr-o mare de durere.

Își amintise oare acel tăcut ostaș
De-o vreme cînd surîsul încremenea pe buze,
Cînd foc dușman din noaptea cădea peste oraș
Și cînd gema și fierul și piatra sub obuze ?

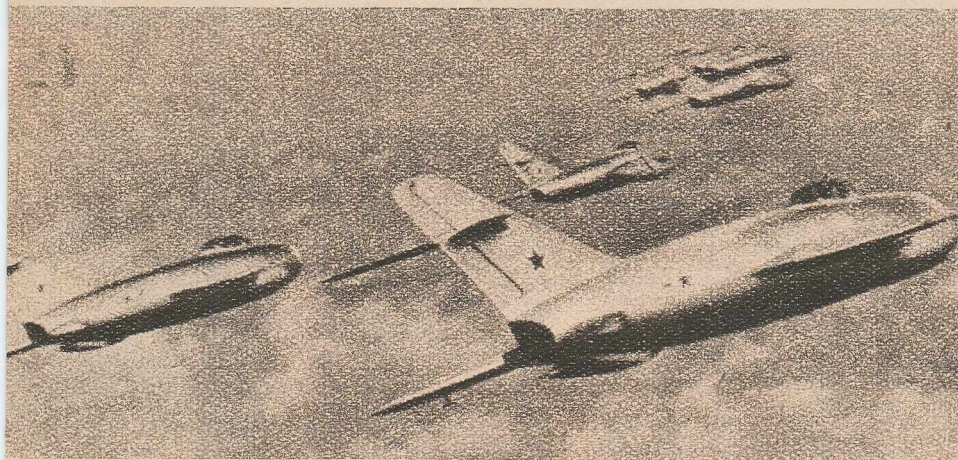
...Cădea ploaia de aur. „O, fie, am strigat —
Peste pămînturi numai ploi pașnice să oie!”
Spre Moscova-n lumină priveam — și-nspre soldat :
Stătea cu șapca-n mîină : un scut — o mărturie...

Ioan MEIȚOIU

DE GLORIE

DE LA GĂRZILE ROȘII LA MAREA FORȚĂ MILITARĂ A UNIUNII SOVIETICE

Nicolae TĂUTU

Din „Carnet de front”

Poeziile lui Maiakovski

*Au fost aceste versuri cu noi în bătălie
Și cartea poartă urme de flăcări și de ploate,
Căci n-ai adăposturi, la galbena făclie,
Mai poartă-n pagini resturi de pulbere și paie.*

*Mai poartă-un semn de carte în ruptele ei file,
Lăsat de mîna care pornise cu grenada;
Dar ochii plîni de versuri s-au stins sub proiectile
Și mîna ostentivă o-acoperă zăpada.*

*Ne-a fost această carte și flacără și pîine,
Tăioasă baionetă în miez de incursiune,
Stropită e de stîngă și arsă e de birne,
Deși-n comunicate un rînd de ea nu spune...*

*Ca marmura, ce-o-nseamnă cu-al ei nisip furtună,
Scrijelitură ea poartă de schije și de mine,
Dar ne-a-nsoțit, la piept, sub gloanțe todeauna,
Din decorația noastră jumate-i se cuvîne!*

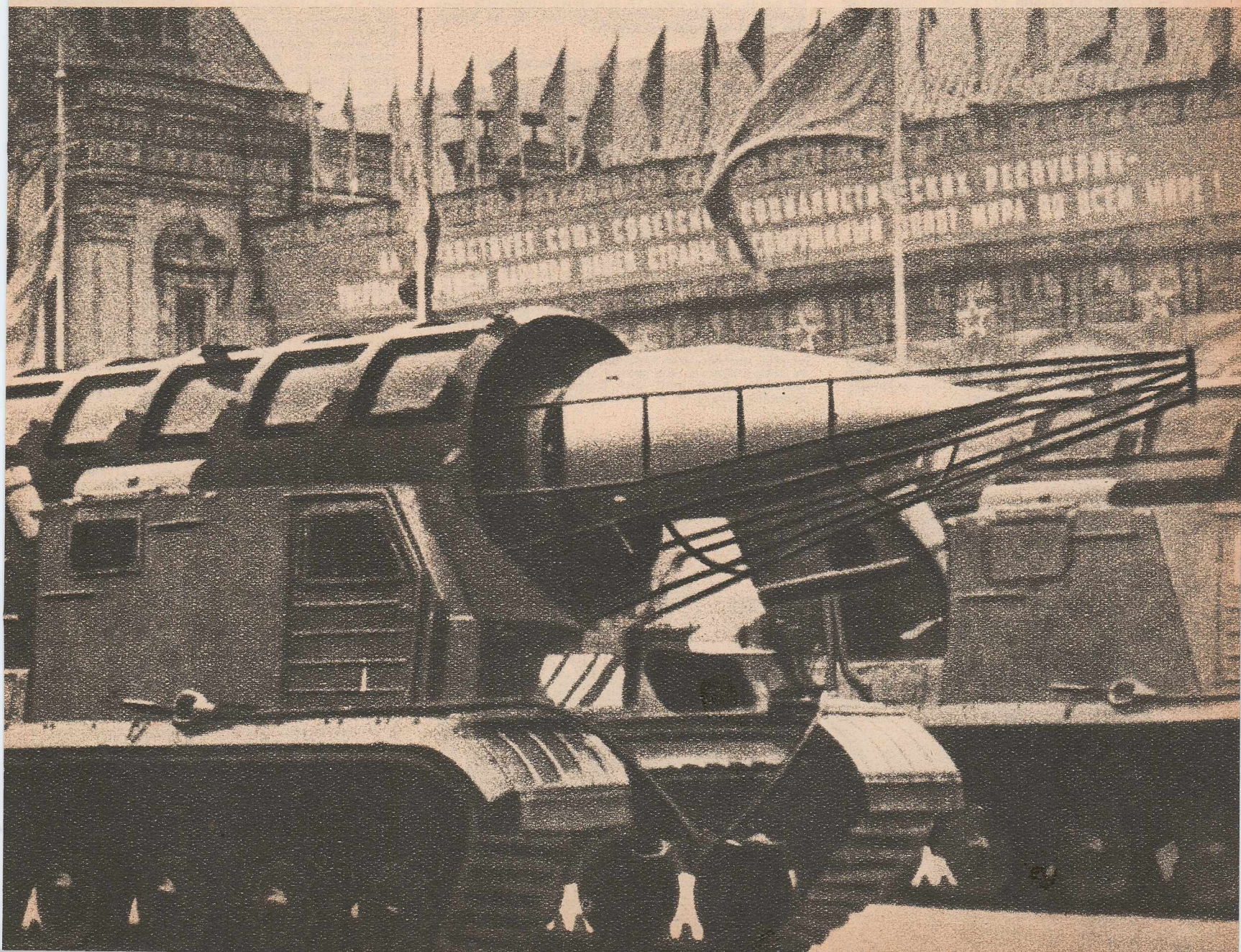
Tatra, 1945

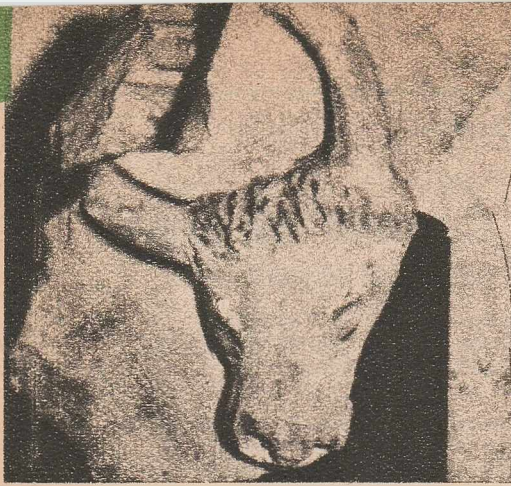
Pe Tatra

*Pe-acest drumeag de munte cu hribi și cu licheni,
Pe culmea unde brazii se logodesc cu ceața,
Am îngropat azi noapte o grupă de ostent.
Celui mai „vechi” din grupă abia-i mînea mustata.*

*Pe-acest drumeag de munte, pe gropile de azi,
Se vor plîmba o dată, în seri de primăvară,
Îndrăgostii tineri se vor opri sub brazi
Mirați că-aici, pe creastă, e fraga mai amară.*

Tatra, 1945

Cap de bou dintr-un fragment mural aflat printre vestigiile palatului regal din secolul al XV-lea.

LA PARALELA 47

de V. SAVIN
Fotografiile autorului

Necesitatea de a-mi revizui cunoștințele geografice am resimțit-o venind în contact... cu istoria. Mă aflu în Budapesta, mai precis în Buda; vizitasem străvechea catedrală gotică, construită în veacul al XV-lea, în care timp de secole au fost încoronat regii unguri; ascultasem acolo un minunat concert de orgă și cor; admirasem apoi, de pe înălțimea malului drept al Dunării, din turnurile Bastionului Pescarilor, panorama unei Peste estompate de ceața lui noiembrie. Iar la sfârșit, descoperind muzeul din subteranele Bastionului, am mai cheltuit câteva ore pentru a cerceta fragmente din zidurile unor străvechi palate, steme regale, lespezi grele de mormânt — cioplite parcă pe măsura unor uriești — monede, unelte, inscripții...

Capul de bou de acum 5 secole

Printre diferitele piese adunate de cercetătorii care au organizat acest muzeu, am zărit la un moment dat un fragment mural a cărui formă mi s-a părut familiară. Ornamentul aflat cîndva pe un perete al unui palat regal din secolul al XV-lea conținea un cap de bou asemănător celui din stema Moldovei.

Nu sînt istoric, nu știu dacă bouul din detaliul mural budapestan este într-adevăr bouul din stema lui Ștefan cel Mare (l-am fotografiat însă și apare în această pagină, astfel ca alții mai pricepuți decît mine, să-și poată spune cuvîntul)... Imaginea m-a îndemnat însă să mă gîndesc la străvechile relații dintre popoarele noastre. Și poate că de aceea, în viziunile făcute în țara vecină și prietenă, vedeam la tot pasul cîte o altă urmă a trecutului de luptă comună, a coexistenței celor două popoare de-a lungul veacurilor, și cîte o altă dovadă a strînsei lor prietenii socialiste din zilele noastre.

De bună seamă însă că bouul din fostul palat regal de acum cinci veacuri este factorul care m-a îndemnat să pun mîna pe atlas.

De la Iași la Szentgotthárd

Istoria și geografia au amestecat și înfrățit cele două popoare ale noastre. În Transilvania conviețuiesc de multe secole românii cu ungurii, și-au imprumutat unii altora din port și din obiceiuri, din datini și din limbă. Dar conviețuirea nu se limitează numai la teritoriul transilvan: în Moldova — prin părțile Hușilor, dar mai ales ale Bacăului și Tîrgului Ocnei — trăiesc de sute de ani cianghii, care au devenit de mult moldoveni, fără a uita că sînt de origine unguri; în pusta maghiară, la Gyula, la Mēhkerék sau la Bat-honya, trăiesc români ale căror nume sînt ungurești, dar care n-au uitat că sînt români...

Plecăt din muzeul în care „descoperisem” capul de bou, am pus mîna de îndată pe un atlas geografic; voiam să am și vizual imaginea vecinătății Moldovei cu Ungaria. Și ochii mi-au alunecat pe o linie imaginară dintre cele ce împart continentele și oceanele în pătrățele: pe paralela 47°, cea care, aleasă dintre toate celelalte pentru un zbor în linie dreaptă, ar reprezenta drumul cel mai scurt dintre Iași și frontiera maghiară. Ea intră în România (venind dinspre soare-răsare) pe la sud de Iași, trece Carpații, ciocnindu-se de creștetul semei al Ceahlăului, însoțește o parte din cursul Mureșului — pînă la Deda — și iese din țară (fără vize și control vamal) pe la sud de Oradea. În Ungaria intră foarte aproape de Bihar-Keresztes și se îndreaptă spre soare-apune, împărțind Ungaria în două părți aproximativ egale — după care, pe la Szentgotthárd, intră în Austria.

Am căutat să-mi închipui această paralela 47 ca pe o linie realmente existentă peste munți și ape, peste sate și orașe, focalul pentru a-mi reprezenta mental cît mai plastic apropierea dintre țările noastre. Dar nu a fost nevoie de acest artificiu: oamenii și monumentele, realitățile pe care le-am întîlnit la tot pasul, mi-au arătat că apropierea dintre cele două popoare e o foarte concretă realitate. Și nu numai din punct de vedere geografic.

Istorie veche și mai puțin veche

Figura lui Dozsá György și imaginea luptei comune dusă de iobagii romîni și maghiari sub comanda acestuia, este foarte populară în Ungaria: am întîlnit-o evocată în nume de străzi și de instituții, în gravurile și desenele lui Derkovits Gyula și Por Bertalan, create cu mulți ani înainte și aflate astăzi în Expoziția Artei Revoluționare din Piața Mileniului, în lucrări literare și în monumente. Și am văzut, în altă cînstire a acestui erou, un omagiu adus luptei comune pentru libertate socială, purtată de iobagii romîni și maghiari în Evul Mediu.

La Debrețin, conducătorii Statului Orășenesc, vorbindu-mi despre străvechea prietenie, mi-au atras atenția asupra a trei lucruri: că în Arhivele Statului se găsesc numeroase documente în limba romînă; că aci, în Debrețin, s-au întîlnit doi mari fii ai popoarelor noastre: Kossuth Lajos și Nicolae Bălcescu; că aici și-a vărsat sîngele și s-a înecunat de glorie în lupta împotriva fascismului hitlerist prima unitate din vîltoarea armată populară romînească, Divizia Tudor Vladimirescu-Debrețin.

Urme ale trecerii lui Bălcescu prin Debrețin nu se află, desigur. Dar documente în limba romînă sînt în arhivă destule. Ele provin din arhivele unei vechi episcopii. N-am avut nici timpul, nici competența necesară pentru a le cerceta. Doar curiozitatea de

gazetar m-a împins să mă aplec asupra unor dosare îngîlbenite, acoperite cu slove chirilice. Sînt acte de stare civilă, procese dintre iobagi și latifundieri etc. Ele poartă de cele mai multe ori pecețes convicțiunii romîno-maghiare. (Ar fi o bună treabă dacă cercetătorii din domeniul istoriei le-ar răsfoi și ar aduce la lumină ce se află mai interesant în ele).

Dacă urmele acestea ale istoriei ceva mai îndepărtate te pot mișca, cu atît mai mult te emoționează istoria recentă: mormintele eroilor romîni și strîna legătură ce există între Statul popular din Iași și Statul Orășenesc din Debrețin, care vor ridica cu eforturi comune, în orașul maghiar, un monument în memoria ostașilor romîni ce au căzut și pentru libertatea Ungariei.

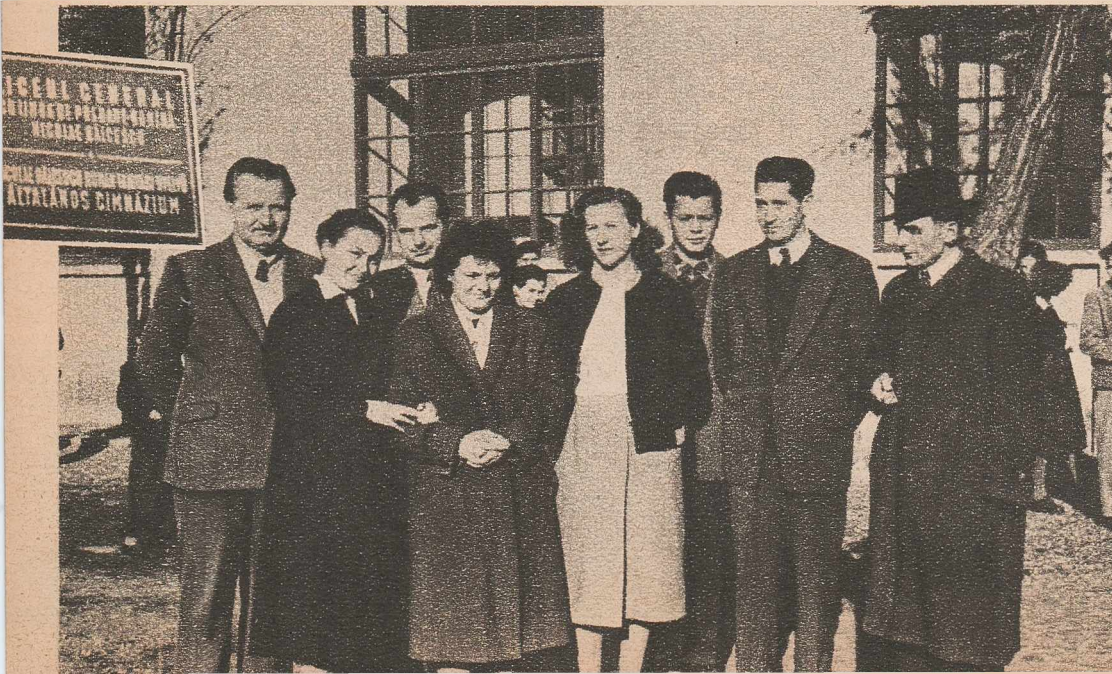
Morminte ale eroilor romîni am aflat și în alte localități. Și peste tot îngrijite cu luare aminte, încununată de jerbe mereu înmormosite. La Nyiregyháza, capitala județului Szabolcs-Szatmar, în mijlocul mormintelor plasate în locul cel mai de cinste din cimitir se află un monument de granit cenușiu pe care stă scris cu litere de aur: „În amintirea celor 308 eroi romîni care au murit pentru eliberarea orașului nostru în octombrie 1944”. Împrejur, coroane proaspete de flori. Le-am numărat: erau 14 coroane, depuse de întreprinderile și instituțiile din oraș. Pînă și într-un sat, cum este Mēhkerék, am aflat morminte îngrijite, monument și placă comemorativă. „Slavă vouă, Constantin Arcol, I. Bejat Marin și celor patru tovarăși ai voștri care v-ați jertfit viața pentru independența și libertatea noastră la 28 septembrie 1944” — scrie pe placa de marmură din cimitirul micii comune din pusta maghiară.

Sînt și acestea mărturii ale istoriei relațiilor romîno-maghiare. Ale istoriei mai recente.

Colectivistul romîn Oros Alexandru din Mēhkerék este deputat în Adunarea Națională a R. P. Ungare.

Un grup de profesori ai liceului „Nicolae Bălcescu” din Gyula

Prin școli și universitate

Colaborarea romîno-maghiară — colaborare socialistă — îmbracă în zilele noastre cele mai variate forme. De la schimburile comerciale pe bază de egalitate și avantaj reciproc, pînă la cele din domeniul artistic și științific, tehnic și sportiv. Nu începe însă îndoială că prietenia sinceră dintre cele două țări n-ar putea exista dacă minoritatea maghiară din România și minoritatea romînă din Ungaria nu s-ar bucura de cele mai depline libertăți.

Desigur că numărul romînilor din Ungaria este cu mult mai mic decît acelu al ungurilor din România: cam 25.000-30.000 de suflete. Dar politica națională profund democratică a statului popular maghiar nu ține seamă de numărul atît de redus al populației romînești, și-i creează acesteia cele mai bune condiții de dezvoltare.

Am vizitat, printre alte localități, și orașul Gyula din județul Békés. Orașul este cunoscut în întreaga țară, în special prin două particularități ale sale: aci se fabrică vestitul „salam de Gyula”, asemănător celui cunoscut în România sub numele de „salam de Sibiu” (care din fantezia nu știu cărui dregător de la Departamentul român al Industriei Alimentare, a fost rebotezat „salam de Iarnă”) și prin numărul mare de romîni ce locuiesc în această localitate.

În Gyula se află și conducerea centrală a Uniunii Democratice a Romînilor din Ungaria. Am făcut o vizită la sediul Uniunii, am stat de vorbă cu tovarășul Petru Siaghi și cu ceilalți conducători ai acestei organizații, am aflat date amănunțite asupra romînilor din Ungaria și asupra vieții lor libere.

Populație romînească ceva mai numeroasă se află în 24 de comune din județele Békés, Hajdu-Bihar și Csongrád. În aceste localități există 10 școli de 8 ani și un liceu (la Gyula) cu limba de predare romînă. În alte 10 școli funcționează catedre de limbă și li-

teratura română. Învăţământul superior cuprinde şi el secţii româneşti: la Seghedin funcţionează o secţie românească a Institutului Pedagogic, iar la Universitatea din Budapesta, o secţie de limbă şi literatură română, în cadrul Facultăţii de filologie. În total 1322 elevi şi studenţi urmează cursuri în şcolile de limbă română. Pentru populaţia românească apare la Budapesta şi o publicaţie bilingvă în limba română: „Foaia noastră”.

Liceul din Gyula, purtând numele lui Nicolae Bălcescu, se află instalat în palatul primăriei de pe vremuri. Căminul în care sînt găzduiţi elevii acestui liceu poartă un alt nume scump poporului român: al lui I. C. Frimu; el este instalat într-o clădire ce a aparţinut cîndva castelului grofului Almassy. (E interesant să reflectezi puţin asupra destinaţiei ce au avut-o cele două clădiri în trecut şi asupra scopului cărora le sînt afectate azi!) Am vizitat liceul şi căminul, petrecînd cîteva ore în mijlocul elevilor şi profesorilor. Şi toţi cei cu care am stat de vorbă în şcoală — de la directorul liceului, profesorul de istorie Balog Iosif, pînă la cel mai mic dintre elevi — au căutat să-mi arate că ştiu multe despre România, despre istoria şi geografia ei, despre viaţa sa nouă.

Acelaşi interes pentru România l-am aflat la secţia românească a Facultăţii de Filologie din Budapesta. Aci am fost invitat la o serată a studenţilor. Profesorul filolog Tamás Lajos, conducătorul secţiei, ca şi ceilalţi profesori, conferenţieri şi asistenţi — specia-

Intr-un sat rominesc

Popasul în Mėhkerék, satul cu cel mai înalt procent de populaţie rominească din judeţul Békés, l-am făcut într-o dimineaţă de noiembrie.

În gospodăria ţaranului Cozma Ioan, tatăl tînarului student ce-mi servea ca însoţitor şi interpret, am nimerit în toilul unor pregătiri febrile: Gheorghe, unul dintre cei trei feciori ai lui Cozma, se logodea. Gheorghe este agricultor; el stă la sălaşul, îndepărtat de sat, al gospodăriei părinţeşti, şi se ocupă de cele şase iugăre de pămînt ale familiei. Ceilalţi doi feciori sînt studenţi: Ion în ultimul an de medicină — Mihai în anul II la filologie. Iar unica fiică este măritată aci în sat şi are la rîndul ei copii.

Familia aceasta de simpli truditori ai ogorului, în care doi copii din patru urmează şcoli înalte, este o ilustrare a noului care a pătruns în viaţa acestui sat ungurec cu populaţie rominească. Alte semne ale aceluiaşi nou le-am întîlnit în celelalte lucruri aflate în comună: în şcoala de opt ani în care 15 profesori şi învăţători educă în limba română 330 de elevi; în colectiva cu cele — încă puţine, desigur — 22 familii ale sale; în prezenţa în sat a colectivistului Oros Alexandru, deputat în Adunarea Naţională a R.P.Ungare; în activitatea căminului cultural...

Dar asupra acestei activităţi merita să ne oprim cel puţin preţ de cîteva rînduri. Echipa de cîntece şi dansuri romineşti a căminului cultural din Mėhkerék este cunoscută în toată Ungaria. Nu numai pentru că numără 60 de membri; nu numai că în cadrul concursurilor republicane ale formaţiilor de amatori a ajuns de două ori în fază finală; nu numai pentru că televiziunea maghiară a realizat un film din activitatea ei. Nu numai pentru toate acestea, ci şi mai ales pentru că acei ce o conduc, în frunte cu directorul căminului, tov. Dulău Gheorghe, pun în centrul preocupărilor lor culegerea şi prelucrarea cîntecului şi dansului popular rominesc din regiune. Mulţumită lor, comori folclorice cum sînt dansurile locale „Turceasca” şi „Nunta din Mėhkerék” au devenit cunoscute şi apreciate în toată Ungaria. Pe scenele din Budapesta au fost îndelung aplaudate vorbele de duh şi dansurile sprintene ale lui „Gură-Mare”, ale „Chemătorilor”, ale „Meselucelor” (fetele ce însoţesc mireasa) şi ale celorlalte personaje care au adus în lumina reflectoarelor datini străvechi ale satului.

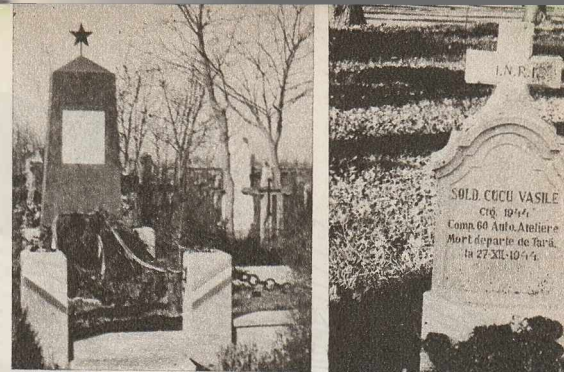
„Plinge-ţi fată părul tău,
Mila de la tatăl tău,
Iar îţi plînge coada ta,
Mila de la mama ta”.

— sînt versuri ce se cîntă şi azi fetelor din Mėhkerék, atunci cînd sînt conduse la cununie. După cum masa aşternută cu o faţă albă, bidul cu grîu şi sîstăru cu aghiazmă, cele două feţiţe ce aruncă cu boabe de grîu în miri, „Chemătorii”, „Gură-Mare” (care cer părinţilor mireasa) şi toate celelalte obiecte de recuzită şi personaje ale dansului apar realmente la nunţile din comună, încă şi azi.

La 10 februarie 1958 ansamblul artistic al căminului cultural din Mėhkerék a împlinit zece ani. Cînd am vizitat comuna, pregătirile pentru sărbătorirea primului deceniu de activitate erau în toi: se făceau noi prelucrări de folclor, se exersau noi cîntece şi dansuri. Şi nu mă îndoişc că sărbătorirea a constituit un nou succes al entuziaştilor din Mėhkerék.

„Totdeauna ţării tale să-î fii credincios, o maghiarule!”

Ani de zile, în trecut, regimurile reacţionare şi fasciste de la Budapesta au persecutat populaţia rominească, au încitat ura şovină împotriva ei, au încercat s-o deznaţionalizeze. Acelaşi lucru l-au făcut cu populaţia ungurească regimurile reacţionare şi fasciste din Bucureşti. Astăzi însă — ca şi unghiul din România — românii din Ungaria se simt cetăţeni egali în drepturi şi datorci cu toţi cetăţenii Ungariei.

Mormintele şi monumentul eroilor romîni din micul cimitir din Mėhkerék. Dreapta: Mormintul eroului român Cucu Vasile căzut în Nyirfagyhaza.

FOAIA NOASTRĂ

Primul număr al ziarului rominesc „Foaia noastră” din Budapesta.

Cîndva românii din Ungaria erau îndemnaţi să privească spre România burgheză cu sentimentul că aceasta trebuie să războie, prin persecutarea şovină a populaţiei ungureşti din ţară de la noi, propria lor persecutare. Azi, nici vorbă nu poate fi de aşa ceva: românii din Ungaria se simt în primul rînd cetăţeni unguri; ei privesc spre România cu sentimente frăţeşti cu care şi noi privesc spre alte ţări de democraţie populară, avînd în plus recunoştinţa pentru eroii romîni ce au căzut pe pămîntul ungar în timpul războiului antihitlerist. Ţăranii din Mėhkerék m-au rugat, în cazul că voi scrie ceva despre satul lor, să pomenesc că acolo a căzut eroic şi soldatul român Ion Bejat Marin din comuna Ilovăţ, raionul Baia de Aramă, şi că ei au scos din vestonul eroului căzut livretul militar şi l-au trimis familiei din Oltenia. Dar ei mi-au mai spus, în acelaşi timp, că sînt atît de ataşaţi Ungariei, că se simt atît de mult cetăţeni unguri, încît aproape că au uitat, aproape că nu le mai vine să creadă că, o dată — şi nu sînt chiar atît de mulţi ani de atunci — erau socotiţi în această ţară un fel de cetăţeni de categoria a doua.

Şi cred că nu e lipsit de semnificaţie nici faptul că un fecior de ţaran român din Mėhkerék, arătîndu-mi frumuseţile Budapestei, m-a condus şi la statuia poetului Vörösmarty Mihályi. Şi că mi-a recitat şi tradus versurile de pe soclul statuii:

„Hazadnak rendületlenül
Legi hive, oh Magyar!”...
(Totdeauna ţării tale să-î fii credincios, o maghiarule!...)

Pentru că românii din Ungaria sînt romîni doar ca origine. Ca cetăţeni însă, ei sînt cetăţeni ai statului democrat-popular maghiar. Cetăţeni liberi şi devotaţi acestui stat, care este şi al lor.

Căminul „Ion C. Frimu” din Gyula.

liştii în literatura romină modernă şi contemporană Palfy Endre şi Domokos Sámuel, specialistul în literatura romină veche Gáldi Lászlo, specialistul în gramatica limbii romine, Nagy Bela, — mi-au împărtăşit părerile lor competente despre ţara şi literatura noastră, dragostea ce ne-o poartă, dorinţa de a avea legături cît mai strîns. N-a lipsit nici programul artistic studenţesc — în romineşte, desigur. Nemet Vioră, fiică de ţaran român dintr-un sat din apropierea frontierei, Battonya, a cîntat cîteva „Cîntece ciobăneşti” din comuna sa, iar Sandor Vera, fiica unui ziarist ungar din Budapesta, a recitat „La oglindă” de G. Coşbuc. Alte recitări şi cîntece dintre care unele prezentate de studenţi care abia în facultate au învăţat romineşte — au arătat cît de dragă le este acestor lîneri cultura rominească. Bineînţeles că serata nu s-a limitat la cîntece şi recitări: ea a fost urmată de dans şi s-a încheiat cu tradiţionala „Periniţă”, în care s-au prins nu numai studenţii, dar şi profesorii, ba chiar şi... oaspetele.

În curtea şcolii de 8 ani cu limba de predare romină din comuna Mėhkerék, copiii joacă cu aceeaşi plăcere dansurile romineşti ca şi pe cele ungureşti. În medallion: firma de pe faţada şcolii.

LAURENCE OLIVIER

... în filmul turnat după piesa „Prințul adormit” de Terence Rattigan (sub regia lui Laurence Olivier), alături de el își face debutul pe ecran actrița Marilyn Monroe...

Actorul Laurence Olivier și-a întrerupt pentru câteva clipe jocul, devenind regizor.

A

u îmbătrinit pomii și pietrele la Stratford, s-au priment locuitorii lui prin multe generații de oameni, dar cultul pentru Shakespeare, uriașul fiu al Stratfordului, a rămas același. În fiecare vară, procesiuni de artiști oficiază piesele marelui Will pe scena teatrului din Stratford-on-Avon și, uneori, dintre îndrăzneții care se încumetă să întrupeze sufletul poetului, cite unul este poțtit la ospățul gloriei, la dreapta lui. În ultimii ani cinstea i-a fost hărăzită lui Laurence Olivier.

Laurence Olivier l-a adus la Stratford pe tragicul soldat Macbeth, pe ridicolul ambițios Malvolio și pe pateticul băutor de singe Titus Andronicus. Interpretul celor trei personaje, atât de diverse ca structură psihică, specie dramatică și valoare literară, păstrînd fiecareia semnificația omenească și forța scenică specifică, a rămas fidel și spiritului shakespeareian, și propriei sale concepții despre artă.

În cursul carierei sale, Laurence Olivier a interpretat nenumărate roluri din piesele lui Shakespeare. La vârsta de 10 ani, juca într-un spectacol școlar rolul lui Brutus din „Iulius Cezar”, iar peste trei ani, în travestire, rolul „Femeii îndărătnice” (cu care avea mult mai tîrziu să culeagă entuziaste aplauze pe scena teatrului din Stratford, unde apărea atunci pentru prima oară). Faptul era mai mult o prevestire decît un debut, totuși adevărul e că lui Shakespeare îi datorează Laurence revelația talentului său. Nu spunem asta numai pentru că el s-a consacrat Thaliei după ce l-a văzut pe John Barrimore în „Hamlet” (Laurence avea 17 ani atunci), ci pentru că mai apoi temperamentul său artistic a manifestat interesante afinități cu spiritul unor mari personaje shakespeareiene. Aptitudinea lui spre interiorizarea patetică, dramatismul gîndirii și violența acțiunii pecetluiesc stilul interpretării lui actoricești și — ar spune nu fără justete un eventual biograf al actorului — analoage particularități se pot semnala și în stilul vieții sale private. Cîteva spicuri pot sprijini observația: Laurence respinge, unul după altul, contractele propuse de producători de talia lui Alexander Korda sau Goldwin Mayer, pentru a putea juca pe scena lui „Old Vic” (celebru teatru din Londra) și a face turnee peste ocean cu o retribuție de o sută de ori mai mică; Laurence refuză, de asemenea, azilul oferit de S.U.A. în timpul războiului, pentru a zbura în linia de foc împotriva fasciștilor. În artă, neconformismul lui atinge adesea veritabila originalitate creatoare. Laurence Olivier desfășoară multă ambiție și tot atîta competență în transpunerea pe ecran a pieselor lui Shakespeare. După „Henric al IV-lea”, realizat imediat după război și socotit, la acea vreme, cel mai bun film turnat după o piesă de Shakespeare, a urmat, la un scurt interval, „Hamlet”, care a obținut cele mai multe premii și medalii cîștigate vreodată de vreun film, iar apoi „Richard al III-lea”.

Publicul nostru își amintește de acel Hamlet atât de omenesc, creat de Laurence care, dacă a zdruncinat imaginea adolescentului posedat de un încețoșat idealism, pe care generații de interpreți au perpetuat-o, a înlocuit-o în schimb cu imaginea unui Hamlet viu, real, accesibil. Fără să răpească nimic din suflul romantic al personajului, păstrîndu-i puritatea și respectîndu-i exaltarea de cercetător al adevărului, actorul a făcut evidente

Laurence Olivier în decor familial...

motivările sociale și psihologice ale zbuciumului său și ale conflictului tragic pe care-l dezlănțuie. El a șters din comportarea personajului acel impuls transcendental pe care l-au speculat nenumărați — și, printre ei, mari actori — l-a făcut pe Hamlet conștient și responsabil de acțiunile sale și a izbutit — ca regizor al filmului — să sugereze, prin cadru, atmosferă și, prin raportul dintre celelalte personaje, justificarea sensibilității și a lucidității eroului. Originalitatea interpretării — care a stîrnit, desigur, controverse — venea din faptul că Laurence n-a „hamletizat”, ci a gândit realist rolul. Dacă unele cercuri artistice britanice prețuiesc acest mod de interpretare al lui Laurence, ele nu sînt mai puțin conștiente de dezacordul dintre el și concepția oficială despre artă. Așa se face că, trebuind să aducă în fața tronului cel mai bun film al anului, cineaștii englezi — aceiași care au elogiat și premiat filmul „Richard al III-lea” — au avut „tactul” să prezinte curții o altă peliculă, inofensivă. Căci Richard-Laurence, adus în fața

curții regale, i-ar fi făcut pe unii să strige, acoperindu-și oripilați ochii, cuvintele Papei Inocențiu în fața portretului făcut de Velasquez: „E tropo vero” — „e prea mult adevăr aici”.

Laurence a modificat piesa lui Shakespeare în spiritul unei active fidelități față de original: suprimînd personaje și replici care complicau intriga și întunecau conflictul, adăugînd un personaj mut (pe Jane Share, ibovnica lui Eduard al VI-lea), pentru că a simțit nevoia să clarifice raporturile dintre eroi, introducînd scene cu conținut istoric. Succesul filmului a probat că intervențiile scenaristului și ale regizorului n-au alterat sensul piesei și nu i-au compromis valoarea.

Dacă Shakespeare este marea experiență și marea glorie a lui Laurence, actorul de teatru și film poate interesa și prin creații de factură modernă, cum este rolul ducelui Charles din piesa „Prințul adormit”, a cărei acțiune se petrece în timpurile apropiate nouă.

Partenera lui în acest film este actrița Marilyn Monroe, stea ame-

ricană „en vogue”, celebră atît pentru însușirile ei scenice, cit și pentru aceea de a fi soția dramaturgului Arthur Miller.

Ca actor de film și regizor, Laurence Olivier poate fi omagiat în nota unui sobru și laconic stil englezesc — printr-o enumerare a distincțiilor pe care le-a primit în cei 32 de ani de creație. Le vom cita pe cele mai recente: premiul pentru cel mai bun film al anului, premiul pentru cea mai bună realizare cinematografică britanică, premiul pentru cel mai bun actor englez. Toate conferite de Academia de Film a Marii Britanii, în semn de prețuire a producției lui Laurence Olivier, „Richard al III-lea”. O altă performanță — mai puțin de invidiat dar, în felul ei, concludentă pentru munca artistică a lui Olivier — este numărul de accidente suferite în timpul turnării, din exces de zel profesional. Nu insistăm asupra acestor „realizări”, pentru a modera senzaționalul unei asemenea informații, ușoară cororană de carton pe lângă cununa de lauri adevărați a artistului.

A. A.

Laurence, interpretînd diferiți eroi:

1

În rolul lui Macbeth.

2

În rolul lui Mr. Puff din „Criticul” de Sheridan.

3

În „Henric al IV-lea”, interpretîndu-l pe Hotspur.

4

„Richard al III-lea”.

5

În rolul lui Oedip din piesa „Oedip” de Beata, după tragedia lui Sofocle.

6

„Titus Andronicus”.

Doaua scrisori

Anul trecut, cu puțin înainte de 7 Noiembrie, satul Ceplenița, din raionul Hirlău, a primit o vizită puțin obișnuită. Dintr-un automobil au coborât un bărbat și o femeie, amândoi trecuți de cincizeci de ani. Oaspeții veneau din U.R.S.S. și celor care i-au întâmpinat, li s-au recomandat cu simplitate: Ivan A. Tiurin și L.I. Tiurina din Kiev.

Soții Tiurin nu veniseră aici într-o vizită oficială. Ei se interesau doar unde se află cimitirul ostașilor sovietici. Mai mulți locuitori s-au oferit imediat să-i conducă, alții li s-au alăturat pe drum. Era o zi tirzie de toamnă, tristă și mohorâtă. Un vânt rece bătea nemilos, mișcând brațele dezgolite ale copacilor, prevestind apropierea iernii. Oamenii mergeau liniștiți. Ajunși în cimitir, oaspeții au fost cuprinși de o nestăpînită emoție. Trecînd de la un mormînt la altul, ei citeau nerăbdători inscripțiile, căutau cu neliniște un nume cunoscut. Deodată, în fața unui mormînt, se opresc, rămîn o clipă nemișcați apoi se prăbușesc în hohote de plîns. Pe piatra funerară era gravat un nume:

Mark Ivanovici Tiurin. Era mormîntul fiului lor...

Timp de trei zile, cît au stat soții Tiurin la Ceplenița, găzduiți cu dragoste de către învățătorul Birzu, ei s-au împrietenit cu țărani și intelectualii satului, au stat de vorbă cu tineretul, pionieri și utemiști, cărora le-au povestit despre fiul lor. Viața lui Mark este acum cunoscută de întreg satul.

Născut la Moscova la 22 decembrie 1924, Mark Ivanovici Tiurin a urmat cursurile școlii elementare și medii, iar în 1938 a fost primit în rândurile Comsomolului leninist. Școala medie a terminat-o cu succes în anul 1941, anul în care armatele fasciste au atacat mișelește teritoriul Uniunii Sovietice. Neîmplinind încă vîrsta cînd trebuia să-și facă stagiul militar, Mark plecă pe front ca voluntar. Alături de tovarășii săi de arme, el luă parte la cele mai importante bătălii, colindă vaste teritorii, urmîrind necruțător dușmanul: lîngă Moscova, pe malul marelui fluviu Volga, la Stalingrad și pe frontul nord-vestic, în regiunea Orel și în Belorusia, prin stepele sudice ale Ucrainei și în România. Drum nespus de greu, obositor și plin de primejdii. Mark le înfruntă cu curaj, distingîndu-se în lupte, primind ca recompensă a vitejiei trei ordine și patru medalii. În luna aprilie 1944, ostașul Mark Tiurin capătă un titlu de mare cînst și răspundere: acela de membru al glorioșului Partid Comunist al Uniunii Sovietice.

În tot acest timp, părinții țineau mereu legătura cu fiul lor prin scrisori. Ei erau informați de purtarea sa bravă pe cîmpul de luptă. Mîndria legitimă de a avea un fiu cu o comportare vrednică de un erou, se împletea cu grija pentru existența lui, în luptă cu un dușman sălbatic.

Și, vai, într-o zi poșta aduse părinților la Moscova, o scrisoare care nu mai purta semnătura fiului lor, ci a lui V. Korotnikov, comandantul batalionului și prieten al familiei Tiurin. Iată fragmente din această scrisoare, document impresionant al durerilor și suferințelor pe care le aduce războiul:

„Astăzi am primit scrisoarea ta din 28 aprilie 1944, care m-a bucurat mult. În această scrisoare am găsit și o scrisorică pentru Mark în care îl întrebi de ce tace el și nu-ți răspunde la scrisorile tale. Cred că ți-a răspuns la toate scrisorile trimise pînă la data de 28 aprilie... Dacă a fost și o întîrziere, asta se datorește drumurilor grele și faptului că noi ne-am îndepărtat prea mult de Harkov, pe teritoriul inamicului (România). Și aici am avut lupte, l-am bătut pe inamic chiar în zilele sărbătoririi lui 1 Mai. În aceste lupte am avut și noi pierderi în oameni și armament, în urma focului artileriei și aviației dușmanului... Mi-a fost greu atunci, în ziua de 1 Mai, dar și mai greu îmi este astăzi. Eu am așteptat scrisoarea ta și mă temeam de ea. Ca omul ce-și iubește Patria și poporul său, eu îl respectam și-l iubeam pe fiul tău. El simțea aceasta, și în momente grele venea la mine. Și iată, el nu mai este... Iată de ce cu teamă așteptam scrisoarea ta, în care știam că ai să mă întrebi de Mark. Cînd am aflat că el a murit la 1 Mai, nu știam ce să fac. L-am iubit foarte

mult. Nu se putea să nu-l iubești. Dar ce poți să faci, ce să faci? Fii curajos, fiul tău a murit ca un erou, ca cel mai bun patriot al minunatei noastre Patrii. Toți prietenii și colegii, care l-au iubit foarte mult, au rămas profund îndurerăți de moartea lui Mark. El a fost ucis de unda aeriană a unui obuz explodat. Moartea a survenit după o oră, în drum spre spital, și a fost înmormîntat cu toate onorurile în satul Ceplenița, jud. Iași.

La revedere scumpul meu prieten. Scri-soarea ta pentru Mark și-o trimit înapoi.
24 mai 1944 V. Korotnikov

Nu demult învățătorul Alexandru Birzu a primit o scrisoare, datată 8 decembrie 1957. Tonul ei afectuos este edificator pentru sentimentele cu care I. Tiurin și L. Tiurina își amintesc de vizita lor în România. Des-prindem din ea cîteva fragmente:

„A trecut o lună de cînd ne-am despărțit de dumneavoastră, lăsînd la Ceplenița o păr-ticăică din inima noastră... Sîntem foarte mulțumiți de călătoria noastră. Acum știm precis unde este înmormîntat fiul nostru. Nu o să uităm niciodată acea grijă și atenție impres-ionantă pe care ne-au arătat-o locuitorii satului Ceplenița și elevii școlii dumneavoastră, care au venit în ziua sosirii noastre la mormîntul lui Mark. Tuturor le trimitem cele mai calde salutări și recunoștința noastră. Noi am fost profund mișcați de grija și atenția cu care am fost înconju-rați timp de trei zile, cît am stat la Ceplenița. Ne aducem aminte cu drag de ziua de 6 noiembrie, cînd elevii școlii au recitat la mormîntul eroilor poezii dedicate soldaților sovietici. Pe toți îi salutăm din tot sufletul nostru și le trimitem cele mai sincere urări. Dorim să primim conținutul poeziilor și povestirilor spuse de elevii școlii dv. în acea zi, pentru a le publica în Gazeta pio-nierilor. Să ne comunicați numele și pronu-mele elevilor“.

Prietenia care-i leagă pe soții Tiurin de locuitorii din Ceplenița este, în mic, o pildă a prieteniei care leagă poporul nostru de cel sovietic. Este o prietenie trainică și indistructibilă, cîștigată prin jertfe grele. Pentru eliberarea poporului român și a tu-turor popoarelor lumii, și-au dat viața, ase-meni lui Mark Tiurin, milioane de ostași sovietici. De aceea, recunoștința noastră față de marea Uniune Sovietică, față de glorioasa ei armată, este nețărmurită.

Lazăr BENEȘ

TINERE CONDEIE

Aurel

— schiță —
de Sever UTAN

Ilustrație de Tio PELTZ

Ulița-i goală și-i vremea amiezii. Copiii n-au ieșit încă de la școală. Soarele șade în mijlocul rîului, neclintit. Mă uit în rîu și văd soarele, alb și blînd, privindu-mă. Îmi zic zînd: „cît îi de mic; cît o tîpsie de prăjit scovergil!“

În sat e liniște. Sub pod peștii s-au apro-piat de mal; stau la odihnă. Pe rampă, trei vrăbii; privesc mirate în jos. Lîngă gardul școlii doarme un cățel. Aurel mușcă lacom dintr-un dărab de piine. Vrea să înghită ultima bucată, dar o scuipă.

— Epura!
Cățelul a ciulit urechile. S-a trezit, cască ca un om și se uită la stăpin.

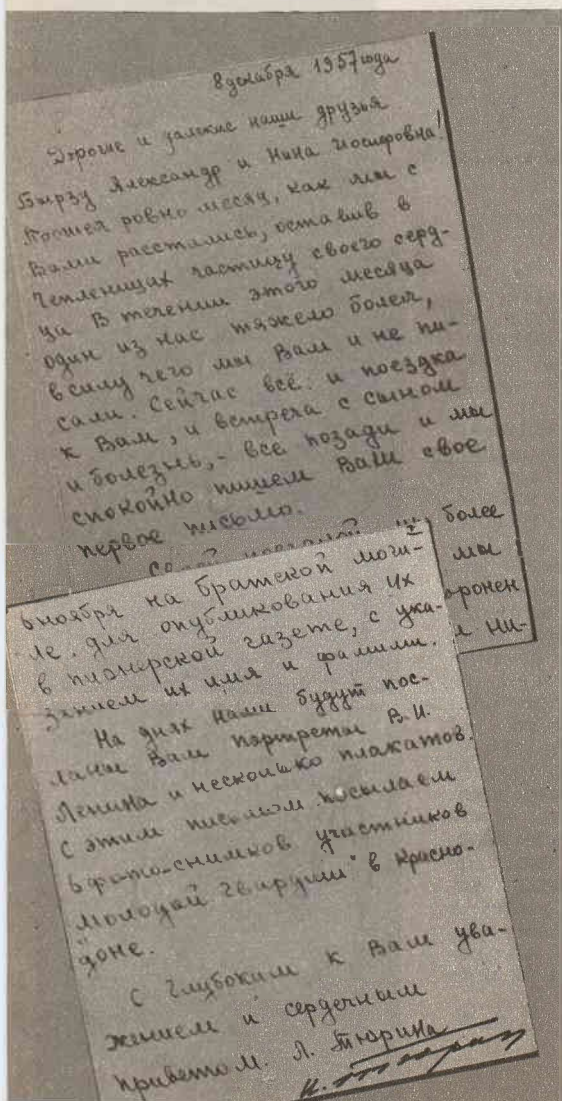
„Ce vrei?“ — parcă-l întrebă dojenitor. „Rîzi, ce-ți pasă!... mîncinci, și pe mine nici flămînd nu mă lași să dorm“.

Aurel rîde.
Îi întinde cățelului bucățica de piine. „Ia-o — ar zice — vezi, nu te-am uitat“.

Cățelul mîncă piinea și-i linge mîna. Îl privește din bulbuluc ochilor ca zmeura. Scheună un „mulțam“ și adoarme iară.

Băiatul pare mulțumit. Își șterge nasul cu palma, își ridică nădragii.

— Epura!
Cuvîntul acesta poartă întreaga istorie a

ȘVAITER ȘI... PENICILINĂ

— reportaj —
de F. URSEANU

...Așadar plec. Mai exact: am plecat! Unde? Tocmai în munții Dornei. În ajun, șeful (mai precis „șefa“) de secție mi-a spus: „Te duci la Vatra Dornei și scrii un reportaj de-acolo. Un reportaj despre cea mai mare fabrică de brinzeturi din această parte a lumii... complet automatizată... ultima expresie a tehnicii... opt milioane de litri de lapte, transformați, într-un an, în brinză! Și ce brinză! Regele brinzii: șvaiter! Și încă ce șvaiter! Îl concurează pe cel elvețian. Olandezii l-au gustat numai și s-au delectat cu el!... Bun! Ai grijă: te interesezi și de cele trei probleme de bază... le cunoști... preț de cost... productivitate și... producție!“

Perioadă de stagiu — adică de „adincă“ fermentare. Apoi șvaiterul va fi gata pentru a fi expediat la magazinele alimentare.

...În ziua următoare, era acolo... și o producție mare de zăpadă. Ninge peste munții Dornei ca peste Himalaia, așa cum scriu eu în toate reportajele. Totuși am pornit-o. După o oră de drumetrie pe cărările lui Calistrat Hogăș și după ce am ocolit o buclă înghețată a Dornisoarei, iată-mă în curtea fabricii, complet acoperit de nea — exact „omul zăpezilor“. Nu s-a speriat nimeni de mine. Toți erau la fel.

★

— Directorul e plecat la raion!

— Directorul tehnic?
— În ședință!
— Contabilul șef?
— În control!
Aștept! Aștept și privesc prin fereastră, peste Carpații păduroși. Ninge. Cît eredeți c-am așteptat? Două ore — stagiul reglementat.
A venit directorul, de la raion, și directorul tehnic din ședință. Am pornit la treabă. Înainte de toate m-au travestit în felcer: halat alb, bonetă așijderea. „Intrăm în sanatoriu?“ — am întrebat eu. Până să capăt răspunsul m-am și lămurit: toți erau în alb — bărbații parcă erau doctori; femeile, surori de ocrotire. „Bravo! am zis. Întii igienici!“

— Telemea fabricată?
— Iarba producem mai mult șvaiter!
— Bun și șvaiter! — am gândit. Și cum fi stabilită calitatea? — mă interesez mai departe.
— După găuri! Nici una mai mare ca o cireasă! Să albă și lustru! — îmi răspunde doct și amabilul directorul tehnic al fabricii, inginerul Gh. Hulazi.
— Și mă rog, cine-i „autorul“ găurilor din șvaiter? — încerc să reeditez o veche glumă.

— Nu rideti! Există cineva care „sifredește“ această brinză pretențioasă — îmi replică specialistul. — „Vinnovatul“ e lactoza! Știi, desigur... lactoza... zahărul din lapte... care fermentează și produce bioxidul de carbon... și s-gata găurile...
— Cum să nu știu! Un reporter să nu știe ce-i lactoza? Se poate? Dar să vorbim despre altceva. Ce mai produceți în afară de șvaiter?

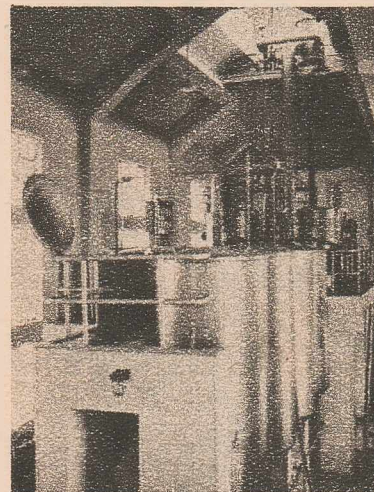
— Lactoza! — răspunde scurt directorul tehnic.
— Lactoza? Tocmai produsul care vă cîrnuiește șvaiterul? Nu vă faceți singuri rău? O să vă găurească toată producția de brinzeturi!

— Chiar și așa, și tot merită s-o produci. Lactoza asta are o calitate mult mai importantă: fără ea e greu să se fabrice penicilina. E cel mai bun mediu — „hrana“ ciupercii respective!
Iacă că am descoperit ceva nou și interesant: brinză se încuscrește cu faimosul antibiotic.

Asta n-ar fi nimic, dar am aflat un lucru și mai important: că „hrana“ asta a ciupercii, lactoza, sau „zahărul lactis“, cum îi zic cei din laborator, nu se naște numai decît din lapte sau

din brinză. Nu că nu s-ar putea că, deh, se găsește berechet în amidonă — ci, fiindcă s-a căutat sursa cea mai ieftină. „O găsim și în zer — și-au zis specialiștii — și zerul tot se aruncă după ce scoți brinză“. Și de atunci, adică de aproape un an, din tot zerul ce rămîne de la brinză făcută aici, la Vatra Dornei, și din tot zerul pe care autocisternele îl cară toată ziua de pe la toți bacii din munții Dornei, se naște un praf miraculos, mai fin decît cea mai fină pudră. Asta-i lactoza!
Așa am aflat „gradul de rudenie“ dintre brinză și penicilină. Și am mai aflat niște lucruri interesante. Vi le spun ca să vă crească și dv. inima: secția asta de lactoza (o întreagă fabrică) funcționează singură. Tragi de-o manetă de la tabloul de comandă și — tac — pornesc toate mașinile. Totu-i complet automatizat. Chiar așa-i! Vin

Se trage maneta! Într-o fracțiune de secundă toată această fabrică de lactoză pornește automat. Oamenilor nu le rămîne decît să-l controleze de la distanță „pulsul“.

Peste cîteva ore această pastă sminținifă, preparată de meșterul Traian Nanu, va deveni faimosul șvaiter. Dar pînă ce acesta va putea fi mîncat vor mai trece vreo patru luni. Altfî, durează procesul de fermentare.

străinii și-și scot pălăriile în fața instalațiilor. Primul străin a fost un elvețian: unul Krieg (mai bine-și schimba numele — Krieg înseamnă în germană război!). Venise să încerce mașinile. Dar din zer n-a putut să scoată mai mult de 0,8 la sută lactoză. Aceeași proporție a scos de cînd a venit și pînă a plecat. Nu știu cum se face, dar imediat după plecarea lui Krieg, situația s-a schimbat. Și-au încercat puterile, prin metode noi, și specialiștii noștri. Rezultatul: 2,5 la sută lactoză. De atunci — sint cîteva luni — I.C.I.L.-ul (întreprinderea de contractări și industrializare a laptelui) expediază în fiecare lună, la Iași, cîte un vagon de lactoză — materie primă pentru penicilină.

Cînd mă gîndesc! Am venit să scriu despre brinză și am ajuns la penicilină. „Halat de așa reporter!“ — va spune șeful meu de secție. Dar nu regret! Am învățat un lucru nou: că din lapte nu se fac numai iaurt, chefir, brinză de vacă, șvaiter sau telemea...

Și încă un lucru pe care, poate nici dv. nu-l știți: că și în brinză, chiar, se află un mucegai din neamul penicilinei. Și dacă nu vă plac gustul și aroma deosebită a faimoselor brinzeturi „Roquefort“ sau „Camambert“ să știți că „vinnovatul“ e numai... penicilina din ele. Ruda sa apropiată...

vieții lui. Altfî știe să spună, nimic altceva. Oricine îl întreabă ceva, îi zîmbește, își arată dinții, ca o potcoavă de smalt și... Epura.

Aurel e mare, ca de cincisprezece ani. De unde vine? Nimeni nu știe. Doar me unde e priinit, mîncînd unde e poftit. Acum pămîntul e cald și soarele-l acoperă ca un lăicer.
— Aurel!

Au ieșit copiii de la școală. Băieții l-au văzut, vin spre frăgar, dar el nu-i aude. Culcat pe iarbă, cu fața spre cer, privește cerul. Sus, un uliu face rotocoale mari, apoi mici, mici, și... s-a prăbușit spre pămînt. Aurel sare în picioare și țipă:

— Epura!

Strigătul e slab, gîtuț. Ochii-i sînt unezi. Uliul plutește acum din nou, spre înălțimi. Pe pămînt cad cîteva pene de puicuță.

— Epura!

Ar vrea să cheme ajutor, dar nu poate. Din gîtul său iese doar Epu... Acum nici cuvîntul acesta unic nu-l sfîrșește.

Cățelul se apropie și se lipește de el. Îl linge și-l privește blînd, parcă i-ar zice: „nu plînge, Aurel!“

— Aurel!

Copiii rîd zgomotoși în jurul său. Unul, în hazul ălorlalți, crezînd că nu-i văzut, îi trage o nuia peste grumaz.

— Îl!...

Aurel sare... întoarce ochii, și-și duce mina la locul lovit. Copiii fac haz, rîde și Aurel.

— Aurel, hai bîz!

— Bîz, Aurel, bîz!

Nu mai Aurel e bîz. Palmele i s-au înroșit, singele i s-a urcat în obraz. Îl doare. Îl doare și rugămintea ce i se citește în ochi să fie lăsat în pace, să nu mai fie bîz — și asta îl doare.

— Epura!...

Întinde rugător mîinile aprinse...

— Nu, nu, hai Bîz, Aurel!

— Epura...

— Bîz, Aurel...

Copiii au sărit în lături, îl trag de cămașă, îi dau ghionturi. Rîd... Și Aurel rîde...

Copiii au plecat. I-au lăsat lui tot ce-aveau în străicuțe. Băiatul stă pe iarbă și mîncînd. Îi întinde și cățelului o felie de carne.

— Epura!

Parcă i-ar zice: „Poftă bună, mîncînd și tu: vezi că nu te-am uitat?“

Acum e noapte și ceru-i albastru și limpede. E răcoare și liniște. Satul și ciinii dorm.

Umbra uriașă a școlii, îmbrățișînd umbra unei case, acoperă ulița ca o pată întinsă, cenușie. În curtea școlii, sub un chioșc, dorm Aurel și cățelul. Deodată peste umbra din uliță au sărit două cuțite lungi, cărămizii, și încep să se zbată ca o pleznă de bici cînd trosnește. Din acoperișul casei, din praștilă, două flăcări izbucniră crescînd și întinzîndu-se acum și către praștila de pe școală.

Ardea o casă în Răscruci. Încă o flacăară singură în noapte.

— Epura!

Aurel și cățelul, amîndoi o dată, au sărit speriați. S-au uitat nedumeriți spre foc.

— Epura! Epura! Epura!

Răcnetul e sălbatic, de groaza morții. Nimeni însă nu-l aude. Casa arde, curînd și școala; și satul doarme...

— Epura!

Tăcerea fu smulsă din inima nopții și adînc zguduită de un strigăt speriat, care chema ajutor: Epura, epura, epura!

Focul se apropie de acoperișul școlii... Latră și ciinele. Apoi Aurel ia o piatră și sparge fereastra la cea mai apropiată casă.

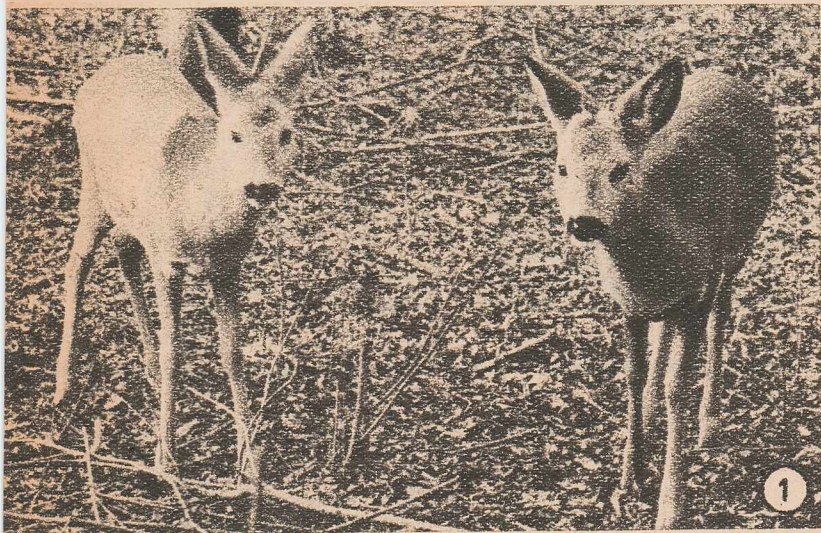
Oamenii s-au trezit și acum aleargă toți să stingă focul. Școala, unde se string prietenii lui Aurel, cu care băiatul se joacă bîz, care-i aduc lui mîncare, n-a ars. Ciinele a făcut. Pe Aurel l-au găsit cu fața și mîinile arse, leșinat. Apoi l-au frecat cu untdelemn și l-au așezat într-o căruță, între perini.

Cînd a pornit căruța spre oraș, la spital, Aurel a deschis ochii. Peste el sta aplecat Ionuț.

— Lasă, Aurel, trece... Te faci iar bine și cînd vii... ne jucăm bîz.

Aurel a zîmbit și îngăimă: „Epura!“ În urma căruței aleargă cățelul.

PORUMBEII DE PE BISERICA REFORMATĂ

1

Iată, revăzînd zilele acelea Turda și întîlnînd aci turnul bisericii reformate, m-am pomenit pe neașteptate năpădit de un potop întreg de amintiri.

Pentru noi, cei care acum 17 ani și mai bine învățam în școala primară a orașului, turnul acesta avea o semnificație deosebită. Și asta deoarece ceasul mare, aflat pe una din fețele lui, anunța pentru toți cei ai școlii începutul și sfîrșitul orelor. Stînd cîte șase în bănciile acelea vechi, îl priveam fără întrerupere. Uneori un hohot de risete înfundate umpleau clasa: pe acul cel mare — aflat în acele momente în partea din dreapta cadranelui — se așeza un porumbel. Și acul înainta cu 5, cu 10 sau cu 15 minute. Știam atunci: ora se va termina cu 5, cu 10 sau 15 minute mai devreme. Căci portarul urmărea, ca toată lumea, numai ceasul de pe turnul bisericii reformate.

Ne bucuram de sfîrșitul timpului al orelor și rîdeam de neștiința „domnului”. Dar azi, cînd revăd toate acestea, sînt sigur că și bietul nostru dascăl se bucura, într-ascuns, la fel ca noi, observînd năzdrăvănia porumbeilor. Pentru nimeni școala aceea veche, cu clase întunecoase și reci ca

gheața, nu constituia o fericire. În plus, drumul pînă acasă, făcut pe inserate, (căci lecțiile se țineau după-amiază) se transforma într-un adevărat chin.

În afară de strada principală (totuna cu șoseaua națională a țării), orașul era primăvara și toamna înghițit de noroi; iarna, îngropat în zăpadă; străzile lipsite cu totul de felinare, dar pline în

2

schimb de gropi și poduri sparte. Drumul pe care trebuia să-l facem plină acasă, prin beznă aceea urticioasă, de care se leagă atîtea și atîtea întîmplări, mi-a revenit azi cu limpezime în minte.

Iată de ce porumbeii, scurînd, fără voia lor, viața orelor, ne ușurau necazul.

★

Dar pentru a compara trecutul cu prezentul într-un articol despre viața edilitară a orașului, nu pot fi suficiente doar imagini și impresii personale de acum 17 ani. Mai ales cînd ele au fost transmise de ochii unui copil. Tocmai de aceea am pus stavilă aducerilor amînte și am plecat să caut viața gospodărească a orașului de ieri în amintirile altora, mai vechi ca mine. Am consultat în acest scop trei veterani ai Turzii: pe Avram Iancu, vechi luptător ilegalist al partidului nostru, azi deputat în Sfatul popular orășenesc, pe Alexandru Băciu, directorul căminului cultural, și pe Vasile Crișan, pensionar, de pe strada Gheorghe Coșbuc. Am pus fiecareia aceeași întrebare:

— Ce s-a făcut pe linie de gospodărie comunală între 1918 și

1944 în orașul dumneavoastră? Ca să fiu scurt, voi transcrie în esență răspunsul primit:

— Nu s-a făcut nimic.

Toate edificiile și instituțiile de utilitate publică, toate străzile, podurile etc. construite în deceniile veacului trecut, au rămas aceleași pînă în anul de grație 1944.

Acasă la Avram Iancu și la un pahar de vin rubiniu de măcieșe, am mai aflat apoi că:

„Toate acestea nu împiedicau de loc ca postul de primar al Turzii să fie mult mai căutat ca cel al Clujului, de pildă.

Nu e greu de înțeles. Într-un oraș chiar lipsit de orice aspect edilitar, de viață intelectuală și salubritate, dar plin în schimb de fabrici — dividendele grase curgeau în orice buzunar „oficial”. Tot cum în aceeași vreme, urte și neplăcute pentru locuitor erau și orașe ca Reșița, Ploești, Petroșani sau Galați. Dar unde puteau oficialitățile ciupi bani mai frumoși decît la Reșița, Ploești, Petroșani sau Galați? Doi, trei ani de ședere pe scaunul de primar erau timp suficient pentru umplerea sașcului personal. Dacă dorești neapărat să reconstitui trecutul edilitar al Turzii, atunci scrie mai degrabă de Potaissa străbunilor noștri romani. În această privință săpăturile arheologice au scos la iveală lucruri minunate. Dar despre realizările primărilor burgheze, zău nu ai ce vorbi. Crede-mă.”

Dezarmat, am plecat să vizitez Turda de azi.

O caracteristică esențială deosebită articolele de propagandă electorală ale burghezilor, de cele ale presei noastre de azi. În vreme ce ale lor începau cu „vom face...”, ale noastre se deschid cu „am făcut...”.

Așadar, la Turda, Sfatul popular orășenesc a făcut în ultimii ani lucruri merituose. Ca să fim cît mai concreți, ne vom folosi pentru relatarea lor de cîteva fotografii realizate concomitent cu vizita noastră în oraș.

4

1) Cînd sfatul popular a propus înființarea unui parc zoologic în Turda, cîțiva sceptici (scepticii sfatului!) s-au grăbit să adauge: „De unde fonduri? Trebuie bani grei”. Noroc de cei mulți, optimiști și plini de inițiativă gospodărescă: „Vom face singuri rost de ele”. Au început tratativele cu Filiala de Vinătoare, cu diferite parcuri zoologice din țară, cu particulari. „Le vom căuta preiutindeni”. Într-o zi un funcționar vine și anunță: „În țirg un șoran cam zănatuț umblă să înșele lumea cu un pui de mistreț pe care-l dă ca fiind porc domestic”. „Să-l cumpărăm”. Crescînd în cușca parcului, puțul s-a dovedit a fi într-adevăr mistreț. Un copil de moș găsește în pădure pe culcuș, un ied de căprioară. „Să-l cumpărăm și pe acesta...” Și așa mai departe.

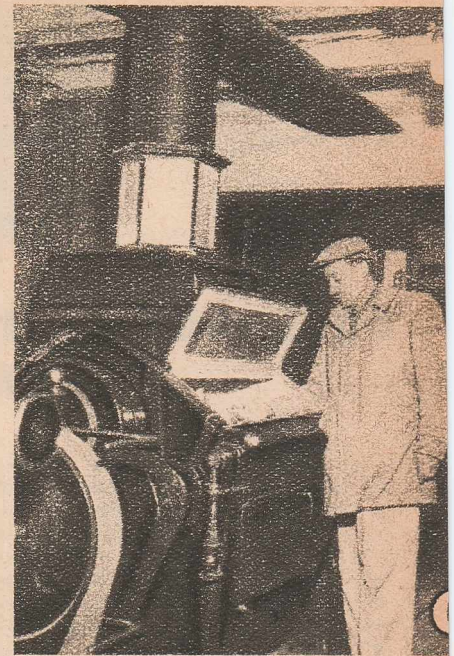
În general toate animalele din menajerii se caracterizează printr-o apatie totală și melancolie. Ei bine, vizitați parcul zoologic din Turda. Veți găsi în dosul grățiilor lupul mîrînd și agiitindu-se înjurat, vulturul zbîrlindu-și penele, pisica sălbatică țîșnind să vă zgrie, ursul scuturînd cu labele cușca. Și asta deoarece toate locuiesc aici de curînd și au venit de-a dreptul din pădure.

2) Gălesc poza aceasta deosebit de sugestivă. Doi bărbați încotoșmănași stau la marginea unui bazin de înot. Se numesc Cucuș Constantin și Rogozan Gheorghe și amîndoi sînt funcționari ai întreprinderilor comunale. E limpede că pe asemenea vreme numai treburi gospodărești i-au putut aduce aci. Treburi multumită că-roră în vara următoare turdenii vor face baie nu în Arieș, ci într-un ștrand modern, prevăzută cu cabine, cu un poligon sportiv și un frumos restaurant.

3) Dar chiar și acum, pe timp de iarnă, înotătorii nu sînt siliți să-și întrerupă antrenamentul. Într-unul din cele mai mari edificii ale orașului, sfatul popular a amenajat acest bazin acoperit. În clădire mai funcționează un hotel, o baie populară și un restaurant.

4) Casa în care am locuit se află undeva la capătul acestei străzi astăzi asfaltată, ce străbate o piață nou construită. Îmi amintesc că pe vremuri mama ținea peste zi uă geamurile închise, deoarece camioanele care treceau aruncau noroiul pînă în cameră. Primăvara și toamna plecam la școală cocostat pe cataligi. Dar vai de cei miopi sau fără cataligi.

5) Școala de 7 ani din piața Ecaterina Varga. A, nu, nu e totuna cu școala de la genmurile căreia urmăream porumbeii salvatori! Aceea era veche și urîtă, îngropată sub un acoperiș medieval, cu geamuri mici și close întunecoase. Aceasta a fost construită în anii puterii populare. Am uitat să întred eiși copiii învață azi într-o clasă. Fără îndoială mult mai

puțini ca în vremea copilăriei mele. Turda are azi nu două școli, ci vreo 7-8.

6) O altă nouă construcție: moara sistematică „Cheile Turzii”. Pentru cei care se pricep la moară și morărit mai adaug: cu o capacitate de patru vagoane pe zi; cu linie de garaj; concepută pe principiul morăritului rapid; funcționînd cu nouă oameni pe schimb. Iar pentru cei profani în materie ca mine: totul se execută automat, într-un fel complicat dar deosebit de interesant.

Din păcate, pentru restul pozelor, făcute tot cu această ocazie, nu s-a mai găsit loc în revistă. Vă înfățișez pe scurt conținutul lor: fabrica de piine, un grup de case noi (a fost acordat teren pentru mai bine de 300 locuințe individuale), noua scenă a Teatrului de Stat, Școala profesională de ceramică, un interior luat la muzeul orașului, biblioteca centrală, stadionul, fațada hotelului central, Uzina de apă. Totul realizat în ultimii ani de Sfatul popular orașenesc Turda.

Pentru colecția mea personală mi-am procurat o fotografie reprezentînd turnul bisericii reformate. Păcat! Porumbeii lipsesc. Probabil că, de cînd copiii nu mai au „nevoie” de ei, nu mai obișnuiesc să se așeze pe arătătoarele orologiului...

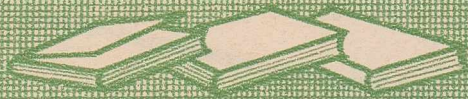
Liviu MAIOR

Fotografii de S. STEINER

Scriitori CARTI

NOUL ROMAN AL LUI ION MARIN SADOVEANU*)

„Ion Sintu“, cel de-al doilea roman al lui Ion Marin Sadoveanu, aduce fără doar și poate nu numai o lărgire a orizontului tematic de care luasem cunoștință în „Sfârșit de veac în București“, ci și o substanțială îmbogățire a mijloacelor de abordare și rezolvare a unei probleme, pe cât de vastă, pe atât de dificilă de transpus în tipare literare. Simplificând până la schemă, putem afirma că primul roman al lui Ion Marin Sadoveanu ne-a înfățișat un conflict devenit clasic în literatura noastră: antagonismul dintre două tipuri caracteristice societății burghezo-moșierești, ilustrate printr-un învingător, parvenitul, și un invins, primul reprezentând procesul de ridicare, al doilea, cel de disoluție al unei clase sociale. În speță protagoniștii erau Iancu Urmatecu, cu nesățiosul său apetit de a se înălța cât mai sus, pe treptele ierarhiei societății burgheze, și Bubi Barbu, moșierul cu veleități nobile, reprezentantul — de creștit și sistematic spoliat — al vestigiilor și prerogativelor feudale.

*) „Ion Sintu“ — E.S.P.L.A., 1957

Cu „Ion Sintu“ această schemă a romanului nostru social capătă o altă perspectivă, datorită poziției de pe care romancierul zilelor noastre privește procesul dialectic al evoluției societății românești și a reprezentanților ei. Prin intermediul eroului său, Ion Marin Sadoveanu atacă frontal și cu intenții exhaustive problema formării și creșterii conștiinței unui intelectual luminat, cinstit, din rindurile burgheziei de la începutul veacului, și a desprinderii lui treptate din păienjenisul convențiilor sociale care, oricum le-am privi, se fundamentează pe un întreg cortegiu de compromisuri, de abdicări morale, inerente într-o lume a oligarhiei financiare.

Conflictul în „Ion Sintu“ nu mai confruntă două categorii sociale, ca în „Sfârșit de veac în București“, ci elementele componente ale familiei doctorului Matei Sintu, om prob și animat de romantice porniri generoase, dominat și mereu contrariat, redus de soția sa, Ameliică, femeie cu orizont moral îngust, dar cu apetituri hrăpărețe dezvoltate, demnă moștenitoare a avatarurilor tatălui ei,

Ion Marin SADOVEANU

Iancu Urmatecu la rol simplu de figurant în căsnicie.

Între aceste două caractere ireconciliabile se modelează conștiința copilului Onuț, sub privirea autoritară și exclusivistă a Ameliicăi, aliată cu docila dar cu atât mai periculoasă guvernanta de specie prusacă Berta von Grodde, care fără lux de argumente, tacit aproape, își impune punctele de vedere în educația copilului. Sub influența acestei guvernante — viguroasă creație românească — ce-și disimulează înabil telurile, Ion Sintu își desăvârșește cultura, nu lipsită de inerențele salturi haotice de la Nietzsche la Tolstoi, de la Beethoven la Wagner, acesta din urmă prezentat cu insinuare de Berta ca un reprezentant al spiritului teutonic. Lecturile, atmosfera infectată de morbul descompunerii morale a familiei, permanenta nepotrivire, dintre așa-numitele adevăruri oferite de Berta, tutelate de aprobările inconștiente ale Ameliicăi, și confruntările lor cu realitatea, pe care Sintu o înregistrează cu deosebită acuitate în adolescență, trasează primele semne ale divorțului — ce va evolua iremediabil — între copil și părinți. Lumea strimțată, monocordă, pe care cele două femei o agită mereu în fața lui Ion ca pe un ideal demn de realizat, nu reușește să altereze conștiința adolescentului dotat cu spirit de investigație, hotărât să-și pună serios întrebări și să le răspundă conștient, mulțumitor, dacă nu decisiv. Astfel, treptat, jocul de oglinzi al falsei educații se destramă și Ion Sintu pornește pe calea desprinderii lente din cercul familiei. Un prim prilej i-l oferă prietenia revoluționarului rus Ivan Maximovici,

care-l inițiază în tainele vieții conspirative, apoi țărănul pâlnaș răzvrătit Strapalea, profesorul State Ciuboșel, protestatar anarhic, și mai ales grija ocrotitoare a Paraschivei, țiitoare pe vremuri a lui Urmatecu, rămasă în casa lui Matei Sintu ca un soi de paria, dar suplinind din plin acum cu dragoste maternă căldura sufletească pe care în zadar Ion o așteaptă din partea Ameliicăi. Toate aceste elemente extra-familiale se conjugă cu amintirile din anii copilăriei lui Sintu, amintiri pingărite de tribulațiile amoroase ale cuplului Vanica Varnali-Osvald, cabotin de rasă, plin de găunoase veleități, sinucis într-un moment de depresiune mintală sub influența ofițerului de marină Henri-Eugen Crihan, amantul disponibil al tuturor femeilor din protendadă, amestec de libidinozitate și lichelism, contrabandist și intrigant, intermediar în furnizarea averilor nemuncite ale guvernărilor vremii.

Poziția din ce în ce mai critică pe care o adoptă Ion Sintu și rezistența lui morală față de racilele care sapă la temelia societății în mijlocul căreia este nevoit să trăiască se adăncesc mereu și-și găsesc prima posibilitate de a se afișa fățiș în zilele războiului din 1916, când, sublocotenent fiind, contribuie activ la

eliberarea lui Ivan Maximovici, arestat în zona frontului sub bănuiala de spionaj. Cu acest episod se încheie prima parte a evoluției morale a lui Ion Sintu, urmărit în toate reacțiile lui sufletești, de-a lungul a peste 600 de pagini de densă analiză și totodată de reușită frescă socială a anilor premergători primului război mondial.

Îmbinând cu măiestrie fapte ținând de domeniul realului, dar transfigurându-le artistic, cu date și elemente cu vădit caracter autobiografic, Ion Marin Sadoveanu a creat în Ion Sintu un personaj cu pregnantă viabilitate. Fără a îngrămădi fapte care ar fi îngreuiat narațiunea, autorul a procedat la o adincă secționare transversală în conștiința eroului său, neîncercat cu virtuți incredibile, dimpotrivă, investit de multe ori cu o naivitate deconcertantă, poate câteodată supărătoare, ca în episodul cu avocatul Poroieneanu, în care scăpat de sub controlul artistic al scriitorului, Ion Sintu apare oarecum pueril.

În întregime însă sub raportul invenției artistice și a bogăției stilistice, care ar merita ea însăși un popas mai îndelungat, „Ion Sintu“ reprezintă o mare izbândă a lui Ion Marin Sadoveanu.

L. VOITA

Rănit

*Mergeam de mult, sau poate nu mergeam.
Bocaneul n-avea loc pe câmpul larg.
De mine, clar, mă despărțea un geam,
nici c-un obuz n-aș fi putut să-l sparg.*

*Mai ghemuit decît un nenăscut,
o timplică mi-auzea vîind departe.
Tot ce știusem — nu era știut.
Secunda următoare — clei și moarte.*

*Ca liniște nebună mă-mbia...
Pămîntu-mi și croise o turică.
Un fir de gînd, atît se mai zbătea,
nesigur, horcîind, bătut de frică...*

*În valul ultim de singurătate,
năpraznic gîndul a țipat ca-n febre.
Și singur m-am luat atunci în spate,
ca orbul și ologul din proverbe...*

Mihu DRAGOMIR

din „Războiul“, II

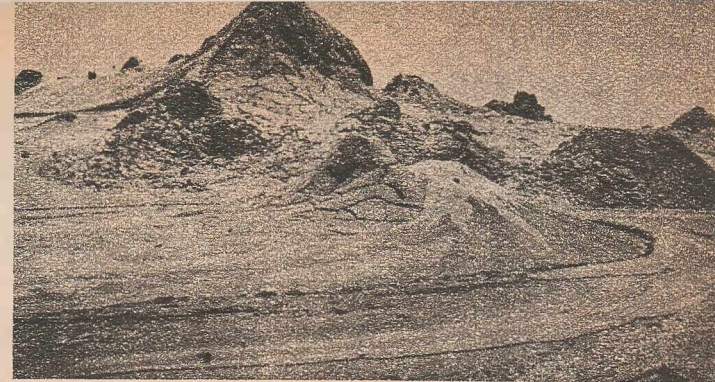
Consemnări literare

● DE CURÎND a apărut la Leipzig, în editura Paul List, o nouă carte a lui Stefan Heym (cunoscut la noi, în special, prin romanul ocupației naziste în Cehoslovacia „Ostatici“) intitulată „Cambalii și alte povestiri“. Spre deosebire de lucrările anterioare, acest volum înmănunchiază o serie de nuvele a căror acțiune se desfășoară în anii de după război, în cea mai mare parte în zona „modului de viață american“. Asistăm astfel la tribulațiile cercurilor monopoliste care au dezlănțuit mai întâi războiul rece, apoi cel cald, împotriva Coreei, ni se perindă în fața ochilor aspecte tragice din viața oamenilor muncii din America, deosebit de impresionant acționând asupra lectorului povestea minerului Babila (al cărui vis de o viață — acela de a-și construi o casă — se prăbușește în clipa cînd este gata să se realizeze) sau ni se dezvăluie, cu pronunțată notă demascatoare și protestatară, legăturile dintre cercurile reacționare vestgermane și foștii nazisți, care nici nu se mai sfîșec să-și ascundă trecutul lor hidos; în sfîrșit, ni se zugrăvește, despuțat de orice măști, chipul real al maccarthysmulului și odioasa lui implicație în pregătirea războiului bacteriologic. Ca un răspuns la toate aceste urenții împotriva vieții și a umanității ne apare ultima nuvelă, a cărei acțiune se petrece într-o țară a lăgărilor socialist și unde un emisar al spionajului american este surprins de oamenii și făcut inofensiv, nu înainte ca merceratul capitalismului să-și fi arătat ura sa față de tot ce este nou și de neînvins. În această ultimă povestire, Heym își manifestă adevăratea deplină la viața nouă pe care sutele de milioane de oameni, eliberați de exploatare și înflăcărați de perspective grandioase, construiesc cu elan dar și cu vigilență față de tot ce ar îndrăzni să le periclitaze munca.

● „LIRICA HIROSHIMEI“ — cu subtitlul „Missa profundă contra bellum“ (Liturgie solemnă împotriva războiului) — este titlul unei cărți, recent apărută în limba germană, scrisă de un număr de poeți japonezi care au fost martori oculari ai catastrofei din 6 august 1945, cînd prima bombă atomică americană a pulverizat oameni și avuturi la Hiroshima. Sînt adunate în acest volum poezii în care spectrul groazii, al calamităților pe care le-a produs bomba, apare în toate goliclunea. Se ridică din aceste poezii avertismentul că lumea nu a fost încă eliberată de primejdia morții prin dezagregare, dar și chemarea adresată fiecărui om cu răspundere de a contribui la înlăturarea amenințării. Este tocmai ceea ce subliniază și poezii germani care, în partea doua a volumului, se alătură prin poeziile lor cu profunde rezonanțe meditative, acestui mesaj.

Cuvinte încrucișate

ALEGERI DIN TRECUT

VULCANII NOROIOȘI DE LA BERCA

Cine a auzit de Berca? Poate acel care cunosc date mai amănunțite cu privire la industria noastră petroliferă, Berca fiind o comună de pe valea Buzăului, alături de care se află o schelă petroliferă.

Dar Berca este cunoscută nu numai prin sondele sale, ci și printr-un fenomen geologic interesant, unic în țara noastră, acela al „vulcanilor noroioși”.

Călătorul care părăsește drumul ce duce de la Berca spre comunele Picle și Beciu și urcă pe unul din nenumeratele dealuri din această regiune, o dată cu priveștiștea pădurii de sonde face cunoștință și cu vulcanii noroioși — vulcani care emană noroi și gaze — pe care localnicii îi denumesc plastic „fierbătoare”, deoarece în locurile unde sînt situați, pămîntul pare că fierbe.

Deși dimensiunile conului unui asemenea vulcan sînt reduse la abia cîteva zeci de centimetri, priveștiștea lor te atrage, căci îți oferă ocazia să vezi la mic un fenomen care nu se poate să nu-ți fi stîrnit interesul atunci cînd ai studiat geologia în școală. Continuînd drumul, după vreo 10 km, dai peste alți vulcani noroioși, cei din dreptul comunei Picle sau spre Beciu. Aceștia sînt mai activi și în consecință înălțimea conului vulcanic atinge la unii dimensiunea de 1 m.

Noroiul care se prelinge pe buza craterelor acestor vulcani are culoarea gri-albăstrui, iar după uscarea, datorită evaporării soluției saline, devine gri-albicios. Dacă scaperi un chibrit, amestecul de gaze care se degajă o dată cu noroiul ia foc, consecință a faptului că e încărcat cu hidrocarburi.

Un alt fapt interesant legat de acești vulcani noroioși este acel al proprietăților lor curative. Mai mulți localnici, suferinzi de reumatism articular, ne-au povestit că s-au vindecat tratîndu-se cu noroiul ce erupe din aceste cratere, după aceeași procedee ce se folosesc în tratamentul cu nămolul de la Techirghiol.

Că s-au vindecat e explicabil, deoarece pe lângă sare noroiul acesta conține iod, substanță chimică eficientă în tratamentul împotriva reumatismului, precum și brom. Iodul și bromul se găsesc în apele fosile din adîncime, care se extrag o dată cu țitelul la forarea sondelor, și s-au format aici în îndepărtatele ere geologice, cînd pe aceste meleaguri clipeau apele Mării Sarmatice.

Ar fi interesant ca forurile medicale din țara noastră să studieze această problemă și să amenajeze aici o mică stațiune balneară pentru tratamentul celor suferinzi de reumatism.

Cadrul pitoresc al acestor vulcani atrage ochiul. Întreg pămîntul este frămîntat, ceea ce dovedește că în epoci geologice îndepărtate vulcanii aceștia acopereau întinderi considerabile. Privite de pe înălțimi, nenumeratele dealuri și vîilele fac impresia unor spinări de animale uriașe care se odihnesc.

Nu e de mirare deci că acest cadru pitoresc l-a inspirat și pe regizorul Liviu Ciulei, care l-a ales drept loc de desfășurare al acțiunii filmului „Erupția”.

V. BĂDESCU

Foto: ing. I. IBRAHIM

1	C	A	M	E	R	A		C	U	R	A	T		
2	O	R	A	S			F	R	I	C	A		A	P
3	N	I	T				F	A	M	I	N	T	I	R
4	T	D		P	R	O	M	I	S	I	U	N	I	
5	A		Z	O	A		D	E	T	E		R	I	M
6	M	A	S	L	U	I					N	E	C	A
7	I	C		L	B			U	R	N	E		E	R
8	N	A	F	T	A	T			A	G	A			U
9	A	R	I	E			R			I	U	R	E	L
10	T	E	R	A			E	N			E	R	A	R
11	A	T	E			A	N	A	L	E	A	B	E	T

ORIZONTAL: 1) Denumirea țării unei jumătăți a parlamentului burghez-moșieresc — Exresia favorită a lui Ghiță Pristanda, polițistul din „Seri-soarea pierdută”, pe care Caragiale ni l-a prezentat atît de oriceput în „aranjarea” alegerilor. 2) În ciuda promisiunilor, după alegeri rămînea mai departe în străzile desfundate, fără apă și fără canalizare — Sentiment pe care bandele de mardelași electorali încercau să-l semene în îndurările adversarilor — Cea de două pitea fi găsită din belșug în promisiunile demagogice ale candidaților de altădată. 3) Bătut pe cap — Ce a rămas din teroarea, tudele și celelalte nenorociri ce însoțeau alegerile din trecut. 4) Tudor Dumitru — Politicianii urghize le împărțeau cu dăruire înainte de alegeri. 5) O îndurare amenii muncii în vremurile în care domnea exploatarea — O omeală pentru pești. 6) Verbul din ce „fabricau” liste de alegători și voturi — Obida cetățeanului, a cărui voință era batjoco-

rită. 7) Pană — La fel (abr.) — Cutii pentru depunerea voturilor, în trecut erau adesea furate sau făcute cu fund dublu pentru a se falsifica rezultatele alegerilor — Ziua care oricît ar unelti burghezia, n-o să se mai întoarcă. 8) Ridicați (poet.) — Ofițer turc (od.). 9) Loc de treier (pl.) — Nemîșcat. 10) Erau supremale argumente ale agenților electorali burghezi — Din cînd în cînd. 11) Le trăgeau frunțașii marilor partide burgheze și bancherii care le finanțau campaniile electorale — Se numărau în trecut cu milioanele, ca urmare a politici de menținere a poporului în stare de înopiere, pe care o ducea burghezia. **VERTICAL:** 1) Pretextul ce „legaliza” izolarea unor sate sau regiuni bătute de simpatii față de opoziție, pentru a li împiedica să participe la vot (pl.). 2) Sterp — Și le clădea pe lângă conac, dom' primar sau dom' prefect, din banii publici furati (sing.) 3) Monopolul Alcoolului și Taxelor, ieri sursă de venituri pentru

Politicienii veroși, astăzi instituție a statului nostru, construită pe cu totul alte baze — Dintr-un fost... — Sirmă. 4) S — Aparatul de represiune al burgheziei, sprijinul sigur în alegeri al „celor la putere”. 5) Înșelăciune, hoție, care în domeniul electoral se traduce prin măștiuirea listelor, a urnelor sau trecerea morților pe listele de alegători — Auxiliar al viitorului. 6) Alexandru Florescu — Rîu în Asia — Pe drum de fier. 7) Visle — A vui — Tine. 8) Locuitorii acestui lăcaș erau cei mai siguri alegători: votau numai cu cei la putere și erau muși ca... mormîntul! — ...Cobar, tăientat caricaturist român, a demascat și infierat de multe ori alegerile de pe vremuri. 9) Omorite — ...Catavencu, tipul demagogului electorală imortalizat de Caragiale. 10) Leziuni provocate în alegeri de bitele sau ghioagele electorale — Ceață. 11) Plese la șah — Locuitor din Orientul Mijlociu. 12) Cum erau urzile, politicienilor de ieri, care erau interesați ca masele să nu cunoască dedesubturile manevrelor la care se dedau — Numere... mai mici. 13) Ciolanul ce-i îmbogățea pe aleșii bitelor și ai fraudelor electorale din alegerile municipale (pl.). 14) Îi promiteau alegătorilor candidații de ieri — Între ieri și mâine — Copac cu flori plăcut mirositoare.

DEZLEGAREA JOCULUI „FRIG SAU CALD”

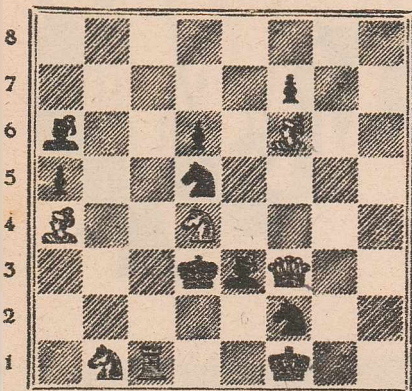
spărit în numărul trecut

1) Subă — Scăzută. 2) Transpira — Ec. 3) Racită — Spuză. 4) Animala — Umed. 5) Ni — Apa — Ușa — E. 6) Duș — I — Crenel. 7) U — Urna — Cîime. 8) Rece — Roaită. 9) Imunizat — Ana. 10) Or — Pal — Grad. 11) Ațîțată — Oia. 12) Ci — Ato — Nisip. 13) Temperat — Mea.

SAH SAH SAH

PROBLEMĂ de V. Rudenko

Premiul I la concursul în cinstea Spartakiadei popoarelor U.R.S.S.

Mat în 2 mutări

(Alb: Rf1, Df3, Tc3, Na4, Nf6, Cb1, Cd4. Negru: Rd3, Na6, Ne3, Cd5. Cf2, Pp. a5, d6, f7)

PROBLEMA premiată a lui Marjan Wróbel, publicată în numărul nostru trecut se dezleagă prin 1. Ce3! (cu amenințarea 2. De2 mat). Luarea pionului e3 de către figurile negre dă loc la trei variante frumuse.

Curiozități

SERELE LUMII

Riviera italiană este supranumită și patria florilor. De aci pornesc zilnic spre toate țările Europei trenuri încărcate cu cele mai minunate flori. Principalele surse de flori sînt San Remo și Ventimiglia, de unde se încarcă zilnic milioane de roze, violete, garoafe și narcise. Iar vestitele violete de Parma sînt cerute în toată lumea (fiind foarte rezistente). Patria orhideelor este Cehoslovacia, unde aceste flori se cultivă foarte mult, mai ales în împrejurimile orașului Praga. Patria crizantemelor este Japo-

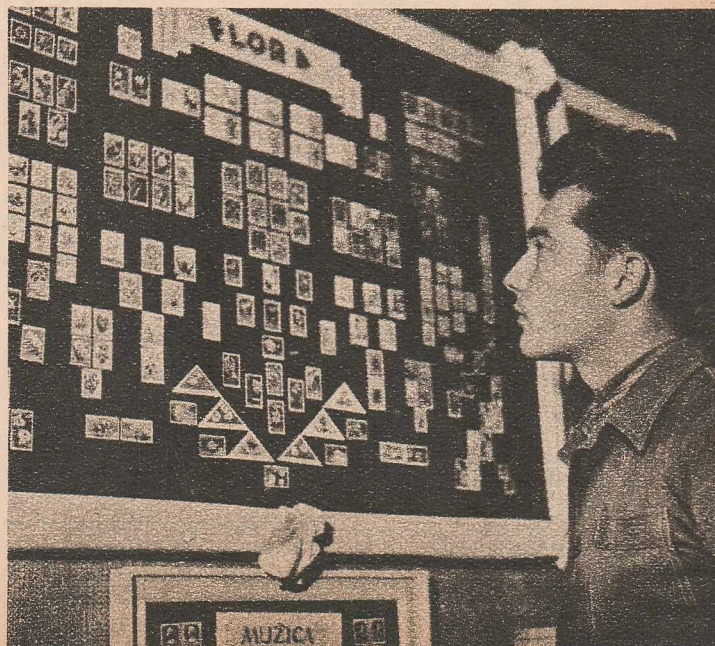
nia. Și, în sfîrșit, patria lalelelor este Olanda. Despre această țară este știut că i se mai zice și „Marea seră a lumii”. Din cultura lalelelor, olandezii au făcut principala marfă de export a metropolei. Cit despre „țara trandafirilor”, aceasta o știe oricine că nu poate fi alta decît Bulgaria, vecina noastră. În regiunea Kazanlik, așa-zisa „Vale a trandafirilor”, cresc mari cantități, din cei mai minunați trandafiri din lume. Acolo se află culturi de trandafiri ca în nici o altă parte a lumii, din care se extrag esențele cele mai tari de parfumuri, exportate și căutate în lumea întreagă.

ERATĂ

În nr. 1 (137) din 4 ianuarie a.c. al revistei noastre la explicația fotografiei de la rubrica „Te văd L. Te văd...” a apărut din eroare raionul Grivița Roșie în loc de raionul I.V. Stalin. Facem cuvenita rectificarea.

EXPOZIȚIA FILATELICĂ DIN PETROȘANI

Recent, în clubul U.R.U.M.P. din Petroșani s-a organizat o expoziție de filatelie. În expoziție se află expuse peste 3000 timbre aparținînd celor peste 1000 colecționari membri ai cercului filatelist din localitate. Expoziția a înviat mult schimbările între colecționari și a trezit un deosebit interes în rîndul populației. În clișeu: un aspect din expoziție.

MODA

LONDONEZĂ

Vă oferim trei creații ale casei de modă engleze „Norman Hartnell”, recent prezentate la Londra.

- 1) Costum-taior din mătase argintie imprimată, al cărui guler are o garnitură din catifea neagră.
- 2) Tot dintr-o stofă de culoare pastel, acest costum cu jachetă dreaptă, având la spate două mici cufuri marcate cu nasturi.
- 3) Din tweed de culoare deschisă (roz sau gri-pal), un costum a cărui jachetă are mîneca chimono, iar talia marcată printr-un cordon dublu, încrucișat și fixat la 2 nasturi.

SFATURI practice

DESPRE GÎSCĂ...

Cînd am văzut-o pe buna mea prietenă, Irina Olaru, că încep să plimbe fierul de călcat înclinat peste penele unei gîste tăiate, am crezut că și-a pierdut mințile.

— Ce faci acolo, dragă? — am întrebât-o cu îngrijorare.

— O cale puțin — mi-a răspuns, cu aerul cel mai serios. Altfel nu merge.

— Ce nu merge?

— Cum ce? Jumultul fulgilor. N-o să mă chinuiesc toată ziua cu smulsul lor.

— Păi, de ce n-o opărești întâi?

— Auzi întrebare! Vrei să distrug frumusețea asta de fulgi? Aștia sînt bunii pentru perne, draga mea, ai uitat?

— Și dac-o calci, ce se întîmple?

— Se întîmplă c-o jumulesc apoi foarte ușor. Ai să vezi...

— Intr-adevăr, după ce-i trecu de mai multe ori cu fierul pe toate părțile, Irina îi smulse fulgii în câteva minute. Am încercat și eu și m-am convins că acum gîsca se jumulea mai abilitor ca după opăreală.

— Cine naiba te-a mai învățat și asta?

— E hei, am eu gospodinele mele cu experiență. Cine m-a învățat asta, nu-a explicat și cum să prepar, în afară de obișnuita friptură la tavă și un ostropel delicios.

— Ostropel de gîscă?

— Da. De gîscă, la fel ca și de rață. Iftabar n-ai ce gust are. Și unde mai pui că nu e de loc greu de preparat. Uite, alegi din pasăre părțile care nu merg la friptură, le tai în bucăți, le dai sare și le pui să se prăjească înăbușit pînă se rumenesc, adăugînd cite puțină apă, ca să nu se prindă pe fundul orăței. Între timp, tragi două, trei cepe tăiate în felii subțiri cu o jumătate lingură de făină, la care adaugi la urmă o lingură de bulion de roșii, cîteva căței de usturoi, cîteva boabe de piper, o frunză de dafin și sare. Tornii acest sos peste carne și lași să fiarbă în continuare, tot înăbușit. Cînd e aproape gata, adaugi 1-2 linguri de oțet de vin și mai lași încă pe foc pînă dă din nou în clocot.

— Bănuiesc că trebuie s-o lași să fiarbă serios, căci gîsca e renumită prin carnea ei tare — observai eu.

— La mine nu se întîmplă asta, fiindcă am grijă ca înainte

de a tăia asemenea păsări să le dau pe gît o linguriță de oțet tare. Carnea lor devine astfel foarte fragedă.

— Știu că unele gospodine folosesc pentru frăgezime bicarbonatul de sodiu, în timpul fierului.

— E bun și bicarbonatul, dar trebuie să știi că dăunează întrucîtva gustului... Ah, uite ce ficat minunat! — exclamă în continuare Irina, spîntecînd gîsca pe care o terminase acum de jumult. De cînd crezi că-mi doresc așa un ficat ca să-i prepar cu biftec.

— Cu ce?

— Cu biftec, dragă, nu știi ce e ala biftec?

— Ba știu, dar nu înțeleg asociația cu ficatul de gîscă.

— E simplu: în timp ce frigi biftecul obișnuit de vacă în untură, într-o altă tigaie prăjești în unt felii de ficat date prin făină. Scoți, cînd sînt gata, și

biftecul și ficatul și le pui la un loc cald, iar surorile rămase în cele două tigaie le amesteci și le adaugi un pahărel de vin negru. Dacă ai și ceva ciuperci uscate, cu atât mai bine. Le fierbi din vreme și le pui în acest sos. Cînd servești, azezi deasupra fiecărui biftec o felie de ficat, iar peste ele torni din sosul cu ciuperci. Încearcă o dată și ai să mă pomenești!

Am încercat și ostropelul și biftecul cu ficat și i-am dat dreptate Irinei. Numai chestia cu călcătul n-am avut încă prilejul s-o experimentez în bucătăria mea, fiindcă, drept să spun, am preferat întotdeauna să cumpăr gîsca gata jumultă. Mai ales că dacă se întîmplă să mă vadă bărbatu-meu călcînd o gîscă, sînt sigură că o să-mi spună că preferă să-i calcă pantalonii...

IOSIANA

COLOCVIU INTIM

Citiți pe rînd fiecare întrebare. Dacă puteți da un răspuns exact, inscrieți pe o coală de hîrtie numărul reprezentînd punctele acordate. Deoarece nimeni nu are nici un amestec în examenul pe care vi-l faceți singur — veți fi îndemnat, desigur, să răspundeți corect și sincer. La sfîrșit verificați-vă exercițiul după răspunsurile publicate în pag. 24 și anulați eventualele puncte acordate în mod nejust. Faceți apoi totalul.

Cu un rezultat de peste 20 puncte v-ați dat singur un certificat excelent. Cu 10 pînă la 20 puncte, unul mijlociu. Cu mai puțin de 10 un... îndemna la studia pentru completarea cunoștințelor de cultură generală. Evident, rezultatul obținut, nu poate oferi întotdeauna un control exact al cunoștințelor pe care le aveți. Și tocmai de aceea, pentru aliment, nici un fel de supărare!

- 1) Cine a scris opera Manon, Puccini sau Massenet? (4 puncte).
- 2) Ce sînt marsupialele? (3 puncte).
- 3) Unde se găsește golful Hudson? (4 puncte).
- 4) În ce an a avut loc conferința de la Bandung? (2 puncte).
- 5) Ce mare bălăie a avut loc la Dresda în 1813? (3 puncte).
- 6) Cărui rege antic i-au fost adresate, după legendă, cuvintele magice: „Mare, tekei, phares”? (4 puncte).
- 7) Ce pictor român a realizat tabloul „Nunț cu lăutari”? (2 puncte).
- 8) Ce este o soluție de revelator? (2 puncte).
- 9) Cum se traduce proverbul latin: „Aquila non capit muscas”? (3 puncte).
- 10) În ce regiune se găsește termocentrala de la Sîngeorgiu de Pădure? (2 puncte).

De vorbă cu medicul

TUSEA CONVULSIVĂ

Tusea convulsivă (măgăreasă) este o boală infecto-contagioasă produsă de un bacil și întîlnită în special la copii; ea este caracterizată prin accese de tuse spastică ce durează mai multe săptămîni.

Pătruns o dată cu aerul inspirat în organism, bacilul rămîne cahtonat în laringe, trahee, bronhiile de unde, prin toxina pe care eliberează, produce simptomele din primele săptămîni ale bolii. După o perioadă de incubație de 7-14 zile, boala începe cu guturat, temperatură moderată, tuse ușoară, lipsa pozei de mîncare, indispoziție — simptome care nu cedează la tratamentul obișnuit, ci se accentuează treptat. Astfel tusea rămîne uscată, capătă un caracter din ce în ce mai spastic, apărînd mai mult noaptea și spre ziua.

După o perioadă de 1-2 săptămîni de la declararea primelor simptome apar accesele de tuse care formează așa-numitele „chinte”, caracteristice tusei convulsive. Îndeobște accesul este precedat de o senzație de gîdîlătură în gît, de senzație de sufocare, de strănut repetat, care-l fac pe bolnav să tusească. Accesul începe printr-o inspirație profundă, urmată de cascade de tuse apastică, foarte apropiate unele de altele. După ce tusește neîntrerupt de 10-30 de ori, bolnavul are o inspirație gulerătoare, liberatoare, numită reprimă; aceasta pune capăt accesului de tuse sau poate să fie urmată de alte accese întretăiate de reprimă, pînă ce bolnavul elimină o spută viscoasă, sau vomită. Totalitatea acceselor de tuse și a reprimelor formează o chintă care se poate repeta de 1-20 de ori, iar în formele grave, de cite 50-60 de ori pe zi.

În cursul bolii, unii copii sînt epuizați, apatici, somnolenți, au fata și pleoapele umflalte, cianozate, hemoragii pe conjunctive, friul limbii ulcerat (din cauza dinților inferiori).

Această perioadă a bolii (numită stadiul convulsiv) durează 2-6 săptămîni, după care chintele de tuse se răresc treptat, scad în intensitate, nemăfîind urmate de vărsături, tusea de-

vine groasă cu expectorație muco-purulentă, verzule, ca în bronșită. Starea generală se îmbunătățește, fata se recolorează, copilul începe să se învîioreze. Această perioadă (stadiul de convalescență) durează 2-4 săptămîni.

Încă de la primele semne suspecte bolnavul trebuie arătat medicului, care hotărăște dacă acesta poate fi tratat la domiciliu sau trebuie internat în spital. Bolnavul rămăs acasă trebuie ținut într-o cameră bine aerisită, iar dacă timpul este frumos poate fi scos și la plimbare. Este important ca în timpul chintelor copilul să fie ajutat, încurajat și liniștit. Alimentația sa poate fi completă evitîndu-se însă alimentele care se fărîmîtează ușor și care pot provoca tusea. Se vor da prinzuri mici și dese, mai ales imediat după perioada de tuse, cînd toleranța este mai mare.

În ce privește medicația, pentru calmarea chintelor de tuse se vor da: potțiuni cu bromoforn, codeină, soluții de polibromură, luminal. În doze ce variază cu vîrsta. De asemenea se vor administra vitamine pentru întărirea organismului.

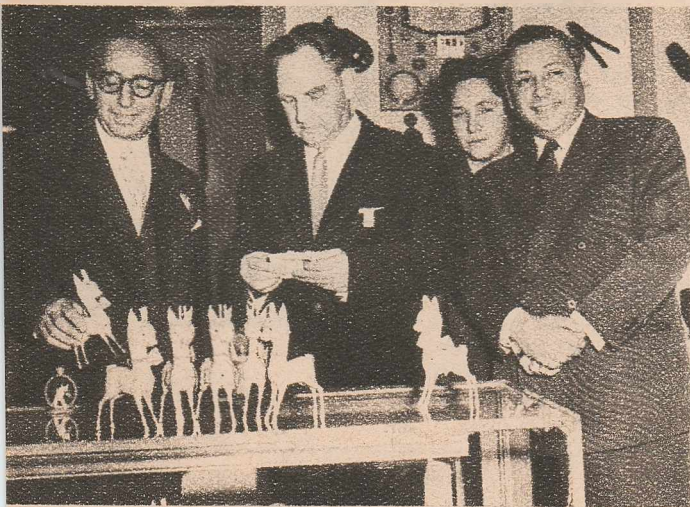
Dacă boala este surprinsă în primele zile, și numai atunci, se poate administra cu succes cloromicetina sau aureomicina, care acționează direct asupra microbului. În perioada de convalescență, cînd chintele au numai o componentă nervoasă, viața în aer liber, schimbarea localității, factorii educativi — ajută la dispariția acestora.

Tusea convulsivă se transmite direct, prin secrețiile naso-faringiene, în timpul tusei, strănutului, vorbirii; de aceea, pentru a feri copiii de boală, vom evita aglomerațiile și, în primul rînd, contactul cu bolnavii în primele patru săptămîni de la începerea bolii, cînd aceștia sînt contagioși.

Pentru prevenirea îmbolnăvirii, copiii pot fi vaccinați, iar celor care au venit deja în contact cu un bolnav li se poate face, cu bune efecte, ser de convalescent.

Tusea convulsivă lasă o imprimată solidă și durabilă.

IN JURUL GLOBULUI

OBIECTE DIN MATERIALE PLASTICE, fabricate în diferite țări, au fost prezentate la Londra, în cadrul unei expoziții internaționale deschise în sala Olimpia. În fotografie: ministrul industriei chimice a U.R.S.S., Tihomirov, vizitând expoziția.

LA NAGASAKI, pe locul unde a căzut în 1945 ucigașa armă atomică, s-a ridicat acest monument ce simbolizează pacea și știința în apărarea omeniții și cheamă totodată la luptă pentru ca asemenea orori să nu se mai repete.

PE POANTE

Ati aflat că...

...Opera Mare din Paris va găzdui în aprilie renumita trupă de balet a Teatrului Mare din Moscova? Dansatorii sovietici vor prezenta, printre altele, „La-cul Lebedelor” de Ciaikovski;

...poemul lui Prokofiev „Petri-că și Iupul” a devenit scenariu de balet în numeroase rânduri? Cea mai nouă realizare coregrafică inspirată de muzica marelui compozitor sovietic se datorește britanicei Elizabeth West, de la ansamblul London's Ballets;

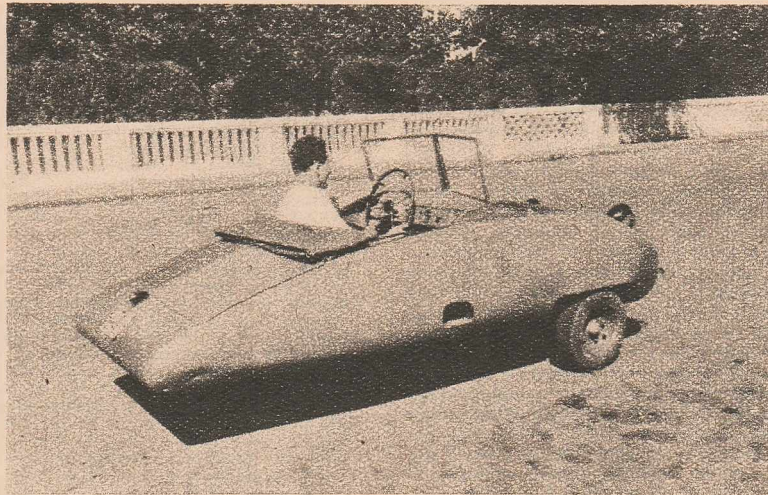
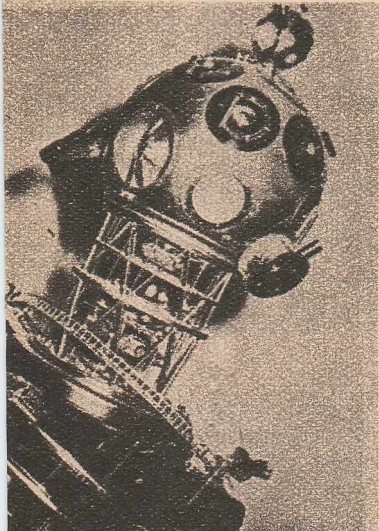
...londonezii au aplaudat iarna aceasta, timp de trei săptămâni, minunatele spectacole de dansuri ale Ansamblului din Urali? Dansatorii populari sovietici au entuziasmat prin vitalitatea și grația evoluțiilor coregrafice prezentate;

...vedeta principală a celebrului Ansamblu de dansuri folclorice din insula Bali e un băiat de nouă ani? El se numește Ni Ketut Witi și obține în prezent un deosebit succes în lungul turneu pe care ansamblul îl efectuează în cele două Americi;

...actrița Marika Röck, cunoscută din altele filme muzicale vieneze, reapare ca dansatoare într-un nou film în culori, intitulat „Nopti la papagalul verde”?

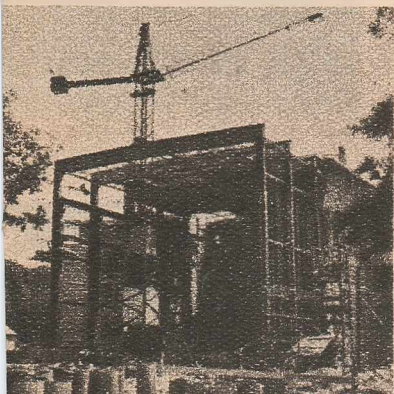
...ansamblul de balet clasic chinez va vizita Europa în cursul acestei stagiuni? Din repertoriu vor face parte trei dansuri vechi din timpul dinastiei Cîn, care a domnit cu peste două milenii în urmă;

...marea dansatoare sovietică Galina Ulanova pregătește un nou rol? Ea lucrează intens la pregătirea rolului Ioanei d'Arc din baletul inspirat de povestea eroinei franceze.

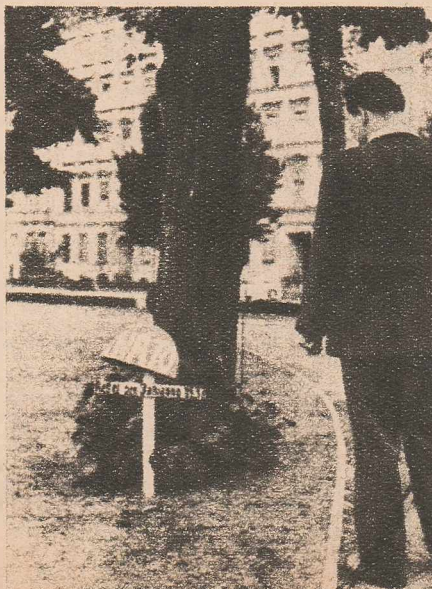
SI-A CONSTRUIT UN AUTOMOBIL. Mecanicul V. Cercik din Batumi (U.R.S.S.) în originalul său autoturism, pe care și l-a construit singur, folosind un motor de motocicletă TJ-49.

RENUMITELE UZINE ZEISS din Jena (D.G.) lucrează actualmente la realizarea aparatului ultramoderne a unui nou cinematru. Iată în fotografie o parte a aparatului de proiecție a planetariului.

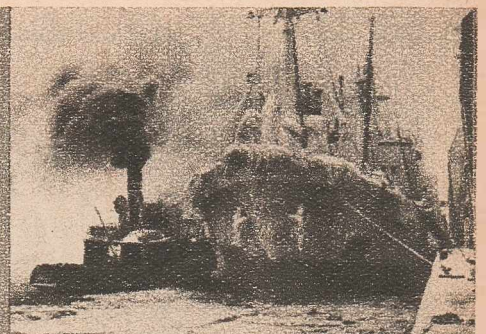

IN R. P. UNGARĂ, în preajma unei duri seculare, se construiește într-un timp rapid primul reactor atomic maghiar ce va intra în funcțiune încă în cursul anului acesta. Cea mai mare parte a utilitatii de specialitate a și fost livrată de R.S.S., iar specialiștii sovietici colaborează cu colegii lor maghiari la montarea celui reactor. În fotografie, un aspect al șantierului.

CIMITIR N.A.T.O.? În semn de protest împotriva refacerii Wehrmacht-ului hitlerist sub egida N.A.T.O., tinerii din Berlinul de Vest au înfipt această cruce de lemn pe una din străzile orașului. Asemenea cruci N.A.T.O. pot fi întâlnite în multe locuri din Germania occidentală.

VAPORARE... CONGELATE. În portul Helsinki, la o temperatură de 20° sub zero, în prima zi, vasul bombardier „Tsesaritsa Rusii”.

OPERATIE... PRINTE GRATII. Grav rănit în cursul unei lupte în arena „Lea Romeo”, de la circul „Krone” din München, a fost supus unei operații chirurgicale. Alți ei ei și... chirurgia veterinară — care l-a operat fără anestezic — au scăpat cu bine...

„GÎLCEVITORII” CRAIOVENI

În montarea lui Dinu Cernescu, „Gîlceville din Chioggia” sînt o adevărată Commedia del'Arte — asta fiind limpede încă de la repetiția fără costume, desfășurată într-o cameră nu prea spațioasă a Teatrului Național din Craiova. Și pe măsură ce repetițiile se succedau, caracteristica aceasta se contura.

Cu toate că textul e absolut respectat, e sugerată improvizarea. Repliciile scurte — jumătate de rînd — se urmează într-un ritm, cum spun francezii, „du tac av tac”. Nici o clipă mișcarea nu încetează și, uneori, simetria ei, stilizarea, amintesc pantomima. Și pe deasupra costumele au elemente de plase pescărești, pești pictați pe stofe — iar culoriile vii, liniile simple se apropie și se depărtează ca și cum cineva ar picta mereu personajele și le-ar deplasa cu pensula în interiorul decorului care e totodată rama unui tablou. Ei bine, ce poate fi mai mult Commedia del'Arte decât mișcarea amintind pantomima,

„Gîlcevitorii” craioveni repetă.

sugerarea improvizării, repliciile rapide, porecele grase, caleidoscopul de culori și linii? Și mai apare — așa cum autorul n-a prevăzut, dar cum a întrevăzut regizorul — un drăcușor ghidus, un Aghiuță italian, farsor și carnavalesc.

Fără entuziasmul absolvenților sosiți la Craiova, în armă cu un an, împreună cu profesorul lor Vlad Mugur — entuziasm care a incendiat întregul colectiv al teatrului — Goldoni ar fi lăsat mai puțin clocotitor, gras, carnavalesc. Sînt altele surluri de sunete — de la voci la plesnete de palme, la clopotei, izbituri de sabie, fluierături, răcnete — făcut doar sonorizarea și-ar fi amintit sudul mediteranean. Și după trei ore, după șase ore, actorii mai joacă puțin și acasă, gîlcevitorii fiind porecliti „chioggiști”, și inventînd intrări, mișcări, mimici. Cit despre distribuție, greu s-ar fi putut găsi una mai bună. Silvia Popovici e o gîlcevitoare pătimașă, Amza Pelea — un soi de mușchetar-toreador (păstrînd proporțiile) gata să înjunghie pe cine-l insultă, Rucăreanu un Figaro-luntraș, fluieră-vînt, îndulcit de amoruri ușoare ca de siropuri, iar Raufchi, gîngav, sorbind consoanele ca pe niște linguri de fasole, aprinzîndu-se cu greu și necăjindu-se pe propria limbă care nu-l ascultă — „face” o bucată pură de Commedia.

Nefiind nici cronică, nici avancronică, ci un fel de reportaj asupra repetiției pre-generale, rîndurile de față nu conțin judecăți de valoare asupra jocului tuturor interpreților — Margă Boteanu, Virgil Bădescu, Madeleine Nedeaeanu, Aristide Teică, est și al celorlalți, care se prezintă la înălțime și merită caracterizări aparte. Cronicile vor releva desigur aceasta, cit și multiplicitatea caracterului educativ al piesei: propovăduirea unei dragoste curate, voioșia cea de toate zilele, formarea gustului dramatic și plastic al spectatorului.

Dar dacă ceva trebuie subliniat și iar subliniat, este entuziasmul colectivului Naționalului din Craiova, unde un regizor de 22 de ani montează Goldoni așa cum îl vede el, fără a fi dădăcit, înfașat și hrănit cu hiberonul dramatic. De aceea el și visează să pună în scenă Șvelk, să utilizeze scenele transparente sau translucide, luminate de jos în sus, și să dea o reprezentare pe o scenă plutoare pe locul din parcul orașului. Să sperăm că în realizarea acestor visuri cei care au făcut un atît de frumos „Bun-bury” și aduc în scenă un Goldoni atît de viu și colorat, vor păstra același ritm.

C. BACIU

STAȚIUNILE BALNEO - CLIMATICE

BORSEC, BUZIAȘI, VATRA DORNEI, tratează bolile de inimă, tensiune arterială, boli de vase, tulburări circulatorii periferice etc

Afecțiunile glandei tiroide se tratează la stațiunea **BORSEC**.

Sinuzitele, astmul și emfizemele pulmonare se tratează la stațiunea **GOVORA**.

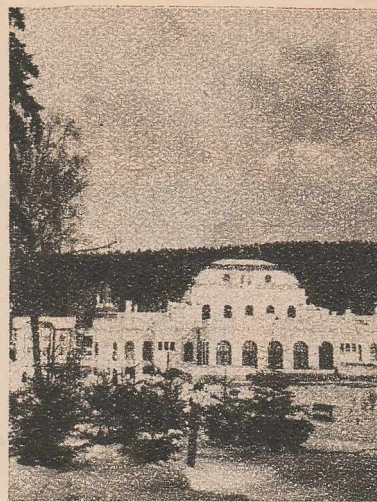
Boli de femei și reumatism se tratează la stațiunile: **SOVATA, BAZNA, OCNA SIBIULUI și EFORIA**.

Aceste stațiuni funcționează în tot cursul anului.

Bolnavilor care merg pe cont propriu li se acordă tarife reduse în acest sezon.

Se asigură masă, casă și tratamente în bune condițiuni.

Adresați vă direct la Stațiuni, pentru informațiuni suplimentare sau la Ministerul Sănătății, telefon 1.03.30 — 2.31.78, Int. 78.

Vatra Dornei

CURTEA VECHĂ

Prin acest material revizundem mai multor cititori care ne-au întrebat ce este Curtea Veche.

Curtea Veche este numele dat de bucureșteni (la sfîrșitul veacului al XVIII-lea) vechii curți domnești, așezată în grădina bisericii Curtea Veche și a Pieței Sf. Anton (azi Piața de Flori). Denumirea a fost dată după construirea Curții Noi.

mai sus ceva de locurile unde azi se găsește localul Arhivelor Centrale. În cea de-a doua jumătate a secolului al XV-lea, părăsind pentru un timp reședința lor de la Tîrgoviște, domnii munteni se stabilesc în cetatea de pe malurile Dîmboviței. Este neîndoiește că ei și-au durat aci și o „curte”.

De-ducem aceasta din mărturia cronică-rească, care, povestind cucerirea Bucureștilor de către Ștefan cel Mare în 1473, arată că domnul moldovean îi ia lui Radu cel Frumos „toată averea lui și visteriile și veșmintele lui cele scumpe și toate steagurile lui”, precum și din alt izvor care pomenește de „comorile bogate” pe care le avea voievodul muntean în București. Aceste informații arată că stăpînitorii cetății de pe malurile Dîmboviței duceau o viață îmbelșugată, fiind mai mult ca probabil că și ridicaseră și cea dinți curte domnească.

La mijlocul secolului al XVI-lea, Mircea Ciobanul — domn cu totul supus Porții — ridică sau poate reînaltă înținsa așezare a vechii curți domnești. Tot el construiește și biserica domnească a Curții. Desigur că aceste construcții ale lui Mircea Ciobanul au cunoscut o mai mare dezvoltare în cursul deceniilor și veacurilor următoare; totuși aproape toate temelile complexului de clădiri au fost puse la mijlocul secolului al XVI-lea. Pe atunci Curtea Veche, cu casele domnești, cu încăperile cancelariei, cu odăile slugilor domnești, cu odăile oștenilor, cu grajdurile și grădinile sale, se întindea pînă spre calea Tîrgului de Afară (calea Moșilor), ulița Domnească (str. 30 Decembrie), strada Șelari și cea a Lipsanilor (nume date mai tîrziu, abia în secolul al XVIII-lea).

Domnii care îi urmează lui Mircea Ciobanul vor înconjura Curtea cu puternice ziduri înzestrate cu două porți — cea „de sus”, la întretăierea străzilor de azi „30 Decembrie” și Sîmlîdan, și cea „de jos” spre calea Moșilor. Zidurile aveau menirea de a ocroti familia domnească nu atît de incursiunile străine, cit, mai mult, de eventualele frămîntări ale multîmilor. Această curte domnească va mai fi refăcută de Matei Basarab, de Duca Vodă și, apoi, spre sfîrșitul secolului al XVII-lea și începutul celui următor, de către Constantin Brîncoveanu.

Spre sfîrșitul veacului al XVIII-lea, Curtea Veche cade însă în ruină. Atunci, Alexandru Ipsilante își înaltă noile curți pe dealul Spirii, la marginea din acea vreme a orașului. În mijlocul vîlilor. În ruinată așezare domnească — care rămîne totuși în inima orașului — își găsesc sălașul o ceată de vagabonzi, așa-numiții „crai de curte veche”. Mai apoi, clădirile ruinate vor dispărea cu totul în avîntul pe care îl a dezvoltarea orașului în secolul trecut. Singura rămășiță care ne mai amintește de Curtea Veche este biserica, datînd

în noua ei versiune din secolul al XVIII-lea. Aceasta poate fi văzută și astăzi pe strada „30 Decembrie”.

Puțini dintre bucureștenii care trec poate zilnic pe strada „30 Decembrie” știu că odinioară aceasta i se spunea „Ulița Domnească” și că aci a fost timp de veacuri centrul vieții politice a Țării Românești. Puțini știu că aci, la Curtea Veche, a năvălit în 1716 poporul Bucureștilor împreună cu catanele austriece, luînd prizonier pe Nicolae Mavrocordat, domnul plecat turcilor; că în anii 1764-1765, cînd multîmii bucureștine se ridică din nou, de dat, aceasta împotriva asupritoarelor domnii ale fraților Racoviță, răzbuțare, domnească s-a exercitat tot aci, chîia la porțile Curții, unde au fost ucis medelnicerul Ștefanache și ispravnicu Băjescu, iar mai apoi, peste un an, alți trei dintre conducătorii multîmilor bucureștine.

Astăzi, Curtea Veche a rămas pentru locuitorii capitalei noastre mai mult un nume de legendă.

Dan BERINDE

Biserica Curtea Veche

RĂSPUNSURILE EXACTE la „Coloquiul intim” din pag. 2

- 1) Pentru Mănon s a compus și Pu cini și Massenet o operă muzicală.
- 2) Animale din Australia, caracterizate prin buzurarii ventrali în care sînt puți.
- 3) Golful Hudson se găsește în estul Canadei.
- 4) Conferința s a ținut în aprilie 1900.
- 5) Napoleon învinge în 1813 la Dre da coalția Europeană.
- 6) Legendarul rege Balthazar al I bilonului.
- 7) Theodor Aman.
- 8) Soluția necesară dezvoltării pe culei fotografice impresionate.
- 9) „Vulturul nu prinde muște”.
- 10) Regiunea Autonomă Maghia

Economisiți timp și bani

FOLOSIND MASINA ELECTRICĂ DE SPĂLAT RUFELOR

„Electro-Bobinajul”

Produs al cooperativei „Electro-bobinajul”

Medalionul nostru

GHIUSI BARATKI

Pentru perioada dinaintea celui de-al doilea război mondial e foarte dificil de făcut un clasament al celor mai buni jucători de fotbal, deoarece o privire retrospectivă asupra acestei perioade ne aduce în minte numeroase nume de fotbalști celebri. Și, totuși, în clasamentul celor mai buni ceniri înaintași, Ghiusi Baratki ocupă un loc de frunte. Așa îl recomandă precizia și taria guturilor sale, driblingul său fin și abilitatea surprinzătoare să gândească tactică.

O lovitură liberă de la 25 m, executată de Baratki, putea fi considerată aproape matematic gol. Chiar atunci când lovitură aceasta îl viza pe Mircea David (denumit „Il Dio”), portarul echipei „Venus”. Și chiar atunci când îl avertiza: „Atenție că trag în colțul din dreapta!”...

Născut în Oradea, pe Baratki îl găsim de mic în rândurile „piticilor” de la clubul muncitoresc local, Stăruința. Juca portar, fundaș, half, înaintaș — deși cei care și-l mai amintesc încă de atunci susțin totuși că nu juca decât fotbal. În anii 1925-1926 joacă titular în formația Stăruința-Oradea — după care, prin intermediul clubului C.A.O., ajunge în echipa maghiară „Hungaris”. Sustinând 32 de meciuri internaționale, Ghiusi devine repede celebru. În partidele dintre echipa reprezentativă a Ungariei și formațiile Austriei, Cehoslovaciei, Germaniei, Suediei, Greciei, Franței, Statelor Unite, Mexicului, Egiptului și Cuba — Baratki a fost cel mai bun jucător din „11-le” maghiar.

În 1933 el revine în țară, la echipa orădeană Crișana... În România debutul ca internațional și l-a făcut în 1934 la Berna, în meciul Elveția-România din preliminariile campionatului mondial (2-2).

Din perioada aceasta a rămas în memoria amatorilor de sport meciul Crișana-Venus, disputat la București și încheiat cu surprinzătoarea victorie a orădenilor prin punctul înscris de Baratki, dintr-o lovitură liberă de la 25 m.

Un alt meci al lui Ghiusi apare în următoarea formație: Petrică Rădulescu-Wetzer, Rosculeț-Vintilă, Rășinaru, Rădulescu-Bogdan, Moldoveanu, Baratki, Auer, Cuedan. V-o mai amintiți? Da, exact! E vorba de F.C. Rapid.

Și un mic incident caracteristic pentru „atmosfera” vieții sportive de atunci. Când meciul F.C. Rapid-Venus, disputat pe Giulești, s-a încheiat cu scorul 2-1 în favoarea echipei lui Baratki, președintele clubului Venus — Gavrilă Marinescu — în calitate de prefect al poliției Capitalei hotărăște... arestarea jucătorilor de la Rapid. Sub presiunea opiniei publice, tot Gavrilă Marinescu, de data aceasta în calitate de președinte al Federației de Fotbal, hotărăște rejucarea meciului. În fața unei apărări de „calibru” David — Sfera, Albu — Bărbulescu, Iuhasz, Demetrovici, — centrul înaintaș Baratki de la Rapid aduce o contribuție hotărâtoare la obținerea unei răsunătoare victorii: 4-2.

În 1938 Ghiusi începe să activeze și ca antrenor, profesiune căreia i se dedică cu toată pasiunea.

După 1944 mai susține jocuri la I.C.O. unde lucrează și ca antrenor, pentru că din 1951 să intre în clubul Dinamo, unde se ocupă și astăzi de echipa de fotbal.

Jucătorii tineri găsesc în veșnic tânărul Ghiusi o pildă de pasiune pentru sport, exemplul unui jucător la a cărui tehnică au datorită și mai cu seamă multe posibilități să ajungă și ei.

A. ZIGU

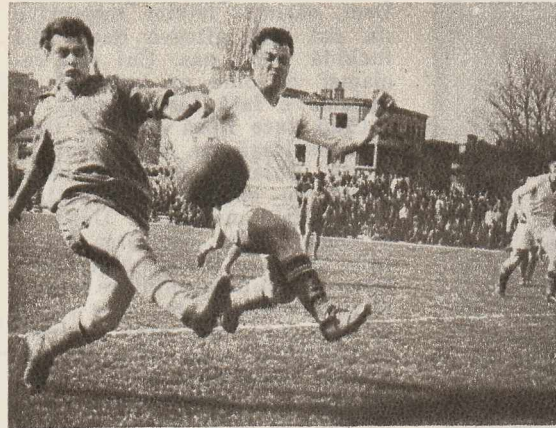
BARATKI
văzut de Neagu RĂDULESCU

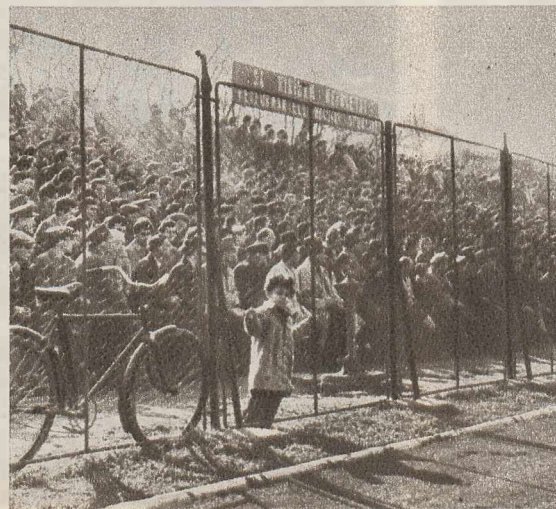
SCHIORUL NR. 1 DIN LUME. Și anul acesta triplu campion olimpic Toni Sailer (Austria) s-a dovedit cel mai valoros schior din lume. →

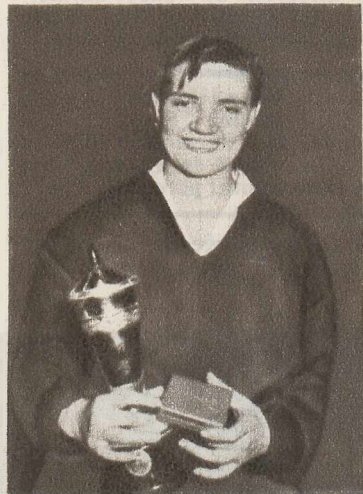
21 ECHIBE ȘI 315 JUCĂTORI. La 5 februarie au început întrecerile din campionatul de hochei pe gheață al R.P. Chineze. La actuala ediție participă echipe de categoriile A și B, precum și formații de tineret, totalizând impresionantul număr de 315 jucători. În fotografie: o fază din meciul dintre echipele Kirin și Tsitsihar, desfășurat pe un patinoar artificial. ↑

PRIMUL MECI. A fost suficient o zi frumoasă și caldă, pentru ca mii de amatori de fotbal să se reîntrească în tribunele stadionului din str. Dr. Stalcovici, primul meci de fotbal din acest an: Progresul — Dinamo Obor (4-2). Jocul a plăcut mult, în special prin dârzenia și viteza cu care s-a desfășurat. În fotografii: un atac al echipei Progresul (sus) și un aspect al tribunei (jos). ↓

ÎN FINALA CONCURSULUI republican de handbal de sală, echipa Olimpia M.I.C. s-a clasat pe locul I. Câpitanul echipei, maestrul emerit al sportului Irina Nagy, zâmbește fericită în urma victoriei obținute. →

CUPA 16 FEBRUARIE. Și în acest an, tradiționala competiție dotată cu „Cupa 16 Februarie” a prilejuit întreceri interesante. În finala turneului feminin de volei s-au întâlnit echipele Locomotive și Dinamo. ↓

Aci odihnește Régine Fays...

Intr-un cimitir din satul francez Uruffe, la treizeci de kilometri de Nancy, un mormint acoperit de flori poartă următoarea inscripție ciudată:

**Aci odihnește
Régine Fays
ucisă la 3 decembrie 1956
în vîrstă de 19 ani
de către preotul parohiei, G.D.**

Anii vor șterge poate sinistra amintire a faptelor abatelui Guy

Desnoyers, dar inscripția aceasta va dăinui, îndemnîndu-i pe vizitatorii cimitirului să se întrebe: ce taină o fi ascunzînd oare?

GUY ÎȘI ALEGE O PROFESIE ONORABILĂ

În anii adolescenței Guy Desnoyers avu de ales între a cultiva pămîntul arid al Lorenei și o viață lipsită de griji. Nu stătu mult pe gînduri și intră într-un seminar. Va fi preot, va avea deci o profesie onorabilă. Nu

CELE 33 DE PĂCAT

vocația e totul în alegerea unei profesii, atunci cînd ești hotărît să profiți de viață.

Ca urmare, la 26 de ani, Guy fu numit abate la Blâmont. În sat era o brutărie, iar brutarul avea o fată frumoasă. Tînărul Guy, în ciuda sutanei sale, nu disprețuiește bucuriile lumesti și o seduce. Celălalt preot din sat prinde de veste și cere autorităților eclesiastice superioare transferarea acestuia. În sfîrșit, fata se mărită și Desnoyers este cel ce dă mirilor binecuvîntarea...

Din 1948 pînă în 1950, abatele păstorește la Rehon, de unde face dese deplasări la Blâmont, ca s-o mai binecuvînteze pe fiica brutarului. Între timp, e transferat la Uruffe unde se angajează mereu în noi idile.

„ÎN JURUL UNUI PREOT ROIESC ÎNTOTDEAUNA FEMEILE“

... Așa sună o zicală populară franțuzească. Iar Guy nu putea face excepție, mai ales că n-avea nimic împotriva. De altfel împrejurările îi înlesnesc îmbogățirea agendei sale amoroase. Este primit în toate casele și mai în fiecare casă există de obicei cite o fată. În definitiv, trebuie să se bucure de viață, iar haina preotească îi asigură impunitatea! Deci, părinții fetelor respective nu pot face altceva decît să-i închidă ușa-n nas. Cui să-l reclame? Și cine ar îndrăzni să reclame o față bisericască?

Cînd duce lipsă de fete, Guy se consolează cu femeii mai în vîrstă. Chiar și cu sexagenare. Odată fu chemat la căpătliul unui bătrîn muribund. După ce se rugă pentru mîntuirea sufletului acestuia, îi dădu binecuvîntarea. După înmormîntare începu să facă văduvei prea dese vizite de consolare, care pînă la urmă se soldară și cu un cîștig bănesc: preotul împrumută de la femeia pe care o consola o mare sumă de bani ca să-și cumpere o mașină. Bani pe care văduva nu-i va mai vedea niciodată.

CÎND EPISCOPUL E IERTĂTOR

Constatînd cu spaimă că e gravidă, Michelle Leonard — o nouă cucerire a lui Guy, care n-avea decît 15 ani și jumătate — vrea să mărturisească totul părinților ei. Dar abatele o sfătuește să le spună că a fost siluită de un necunoscut. Părinții vor să reclame la jandarmerie, dar Desnoyers îi sfătuește să evite scandalul și se oferă el însuși, cu mîrinimie, s-o conducă undeva în sudul Franței, ca să nască neștiută de nimeni. Părinții fetei se învoiesc. Guy o duce pe Michelle în sud și o convinge să-și abandoneze copilul.

Unele remușcări îi produc insomnie. „Păcatul trupului n-o fi el prea mare, dar viața unui copil... e cam mult“. Și Guy se spovedește unui prieten al său, tot preot. Acesta îl informează pe episcop, care-l cheamă la el pe Guy și-i cere explicații.

— Am mințit, monseniore — se căinează Guy cu ochii scăldați în lacrimi. Îl cunosc pe tatăl copilului. Mi-a fost doar milă de fata asta nenorocită.

— Cine e tatăl? — întrebă episcopul.

— Vărul meu. Dar e însurat. Episcopul nu găsește necesar să mai cerceteze cazul, mai ales că Desnoyers e un preot activ, care bate toată ziua drumurile satului, își vizitează des enoriașii și e un bun organizator de baluri, chermese și pelerinaje religioase la Lourdes sau Lisieux.

Drept care episcopul suspendă ancheta și mușamalizează afacerea.

Guy își poate continua deci „activitatea“.

ULCIORUL NU MERGE DE MULTE ORI...

Michelle Leonard avea o prietenă, Régine Fays, în vîrstă de 18 ani, muncitoare la o fabrică de sticlărie de lângă Uruffe. Într-o zi frățiorul acesteia se rănește la un picior, iar abatele Desnoyers este

În sala tribunalului din Nancy.

ABATELE ABATELUI DESNOYERS

Abatele asasin.

Régine Fays.

Mama și sora ultimei victime a abatelui-asasin, Régine Fays

Michelle Leonard, penultima „cucerire” a abatelui și prietena victimei.

cel care-l îngrijește și-l ajută să se vindece, fără a o „neglijă” nici pe Régine. Nu mult după aceea Régine îl anunță că va avea un copil. Abatele îi propune și ei o călătorie în sud, dar Régine se opune: vrea să-și ia mamă. Sfătuită de Guy, ea debitează părinților ei o poveste despre un soldat care a plecat în Algeria. Aceștia se liniștesc, împăcându-se cu gândul că vor avea un nepotel nelegitim.

Dar abatele nu este la fel de liniștit. Îl torturează temerile. Dacă-i va semăna copilul și totul va fi descoperit? Ce să facă? Să fugă din sat? Să se lase de păstorit și să-și facă un alt rost aiurea, sub o altă identitate? Decamată mai așteaptă...

Săptămânile trec... Dar nu și neliniștea abatelui. Unii dintre enoriași se uită lung după el. Grozav seamănă povestea asta cu cea a Michellei. Lumea începe să șușotească. Șoaptele ajung la urechile abatelui. În biserică, de pe amvon, el se apără:

— Imi cunoașteți cu toții nenorocirile... știți bine cât mi-e de șubredă sănătatea... Știți că sora mea e grav bolnavă... Atunci de ce mă mai ponegriți?

Totuși zvonurile devin din ce în ce mai stăruitoare. El își dă seama că scandalul e iminent. Ce-i de făcut?

În sfârșit, preotul găsește soluția salvatoare.

DRUMUL CALVARULUI — DRUM FĂRĂ ÎNTOARCERE

— Ne întâlnim mâine seară, la ora șase, la marginea satului, lângă monumentul Calvarului — îi șopti el Réginei în timp ce lua masa în familia ei.

A doua zi părintele fu văzut plecând cu mașina spre Nancy, mînat — precum spunea el — de niște treburi familiare. Altor le spusese că pleacă la Strassbourg ca să-și aranjeze transferarea în altă localitate.

Spre seară, apropiindu-se ora întâlnirii, Régine plecă de acasă, spunând mamei sale că se duce la stația de autobuz ca să se intereseze de căruciorul pe care-l comandase, căci în curînd trebuia să nască.

Și Régine plecă pentru a nu se mai întoarce niciodată...

Seara părinții o așteptară din ce în ce mai neliniștiți. În sfârșit, deserați, ei o înștiințară pe Michelle, care telefonă într-o localitate din apropiere, unde locuia mama abatelui. La capătul firului, părintele exclamă cu nevinovăție: „Cum? A dispărut Régine? Sosesc îndată”.

Intr-adevăr, Desnoyers apare și înștiințează imediat jandarmaria. „E o chestiune serioasă” — spune el. Îl trezește pe primar, îi adună pe țărani și pornește în fruntea lor să cerceteze împrejurimile satului. Și, curios lucru, tot el este cel care „descoperă” cadavrul Réginei. Fusese împușcată în cap, iar pintecele îi era spintecat. Lîngă ea, pruncul ciopîrțit cu un briceag.

Abatele ingenunchează pios, o binecuvîntează, absolvind-o de toate păcatele, și o acoperă pudic.

Țăranii, însă, sînt mai puțin încrezători. Bănuielile lor devin tot mai insistente. Jandarmii îl arestează pe abate care încearcă la început să se dezvinovățească:

— Îl cunosc pe asasin. Mi s-a spovedit, dar nu vă pot divulga numele său. N-am dreptul s-o fac. E o taină a bisericii.

O SENTINȚĂ MILOASĂ

În fața tribunalului din Nancy abatele Desnoyers și-a recunoscut

crimele. A povestit tot. Cum a ucis-o pe Régine, cum i-a smuls copilul din pîntece, cum l-a botezat cu semnul crucii și apoi l-a sfîrtecat; cum și-a șters apoi cu batista briceagul plin de sînge. De sîngele copilului său.

A povestit despre toate cele douăzeci de fete pe care le-a lăsat gravide, determinîndu-le să avorteze, despre cele douăsprezece femei care l-au făcut moștenitorul lor... Douăzeci și cu douăsprezece fac treizeci și două, și cu Régine, treizeci și trei...

— De ce ai ucis? — l-a întrebat Façq, președintele tribunalului.

— Nu știu. Nu știu pentru ce am făcut-o. Nu-mi dau seama. Nu mai vedeam nimic.

Și totuși judecătorii și specialiștii n-au putut găsi la el nici o urmă de alienație mintală. Uci-se în deplină conștiință și luciditate.

După 13 luni de detențiune, timp în care Biserica și Justiția au luptat ca să salveze prestigiul hainei preoțești arătîndu-și aceeași dublă față — angelică și ipocrită — ca și acuzatul, viața lui Guy Desnoyers a fost salvată. El nu va urca treptele eșafodului:

a fost condamnat la muncă silnică pe viață.

Oare ce crime ar fi trebuit să făptuiască pentru ca să merite pedeapsa capitală?

Dar instituția în ale cărei seminare cresc oameni ca Desnoyers — pe aceasta cine o condamnă?

Jean-Charles PICHON

(Din „Les Lettres Françaises“)

Reconstituirea. Criminalul la locul crimei; în rolul victimei un funcționar de poliție.

REDACȚIA : BUCUREȘTI
PIAȚA ȘCINTEII

Căsuța Postală 3507 of 33
Tel. 7.60.10 Int. 1744

ABONAMENTE:

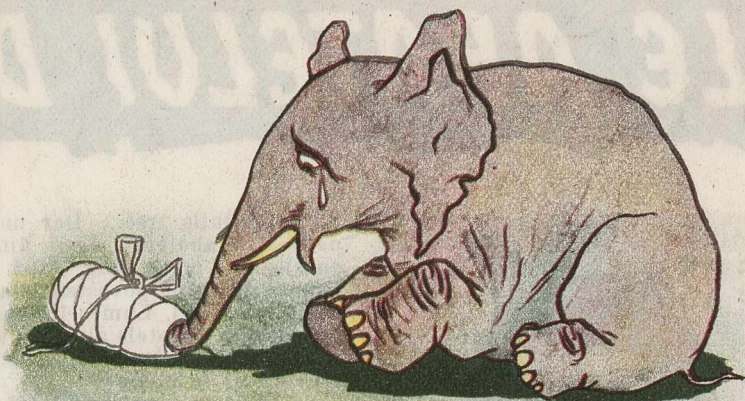
la toate oficiile postale din țară și la factorii postali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

DREȚUL
ABONAMENTELOR:

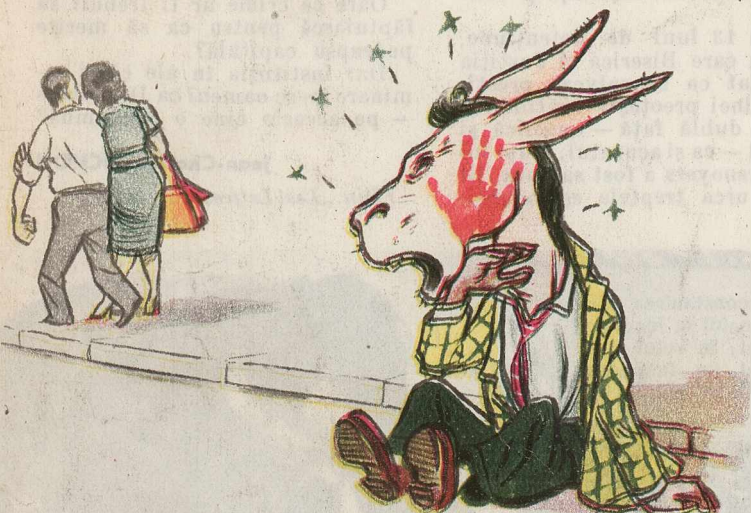
3 luni : 26 lei
6 luni : 52 lei
un an : 104 lei

FABULE in culori

de Rik AUERBACH

Trompa și-a strivit virtos
chiar sub pasul lui
Morala: Să-ți cunoști, e sănătos,
lungul nasului...

Simte făclile că-l ard
parc-ar sta pe jar...
Morala: Nu leși pe bulevard
dacă ești măgar!

S-a aprins lumina-n sat   Că e ziuă, a crezut..
Și cocoșul deșteptat
Doar cocoșul n-a știut
Ce zi mare a cîntat.

Nu mai poate-n noaptea sumbră
Ca să fure prin culbare.
Morala: Atunci cînd lucrezi în umbră
Nu te plînge... de răcoare!

Se întrece fiecare
In găteală, ca la bal...
Tîlcul e o întrebare:
Care-l mai original?